

01. සතර කන් මන්ත්‍රණය

- ✚ යුගය : කුරුණෑගල (සතරවන පණ්ඩිත පරාක්‍රම රජ දවස)
- ✚ රචකයා : බහු කර්තෘ මණ්ඩලයක්
- ✚ අනුග්‍රහය : වීරසිංහ පතිරාජ ඇමති
- ✚ මූලාශ්‍ර කොට ගත් ග්‍රන්ථය : පාලි ජාතකට්ඨකථාව
- ✚ රචිත පරිවාර ග්‍රන්ථ
 - ජාතක කතා : උම්මග්ග ජාතකය, එළු උමංදාව, උම්මදන්ති ජාතකය
 - ගී කාව්‍ය : මුවදෙව්දාවත, සසදාවත, කව්සිල්මිණ
 - කාව්‍ය ග්‍රන්ථ : ගුත්තිල කාව්‍ය, කාව්‍යශේඛරය, වෙස්සන්තර ජාතකය
- ✚ උපුටා ගැනීම : උම්මග්ග ජාතකය
- ✚ රචනා කිරීමට අරමුණ : මහෙෂ්වර පටිතුමාගේ බුද්ධි මහිමය ප්‍රකාශ කිරීමට

1. මහෙෂ්වර පණ්ඩිතයන්ගේ උපාය කෞෂල්‍යය...

- “ඇතුළු නුවර හුන් දිළිඳුන් පිටත් කරවා පිටි නුවර ලැබූ සේක. පිටි රටින් දැනුවලින් සතර වාසල නියමිගම් සතරින් වස්ත්‍රාභරණ ධනධාන්‍යාදීන් සමෘද්ධ වූ ඉසුරුමතුන් ගෙන්වා ඇතුළු නුවර වැස්වූ සේක.”
- “පින්වත්නි, තෙපි හැම ‘සතුරෝ වටලා ගත්තෝ වේ දැ’ යි නොසිතා මල් ගඳ විලෙවුන් හා අටලොස් වර්ගයේ...”
 - “සැට රියන් උණ දණ්ඩක් ගෙන්වා...”“අනුප්‍රාකාර යැයි කියන ලද පදනම් මුදුනේ කලල් අතුරුවා, ඊ පිට වී ඉස්වාලූ සේක.”
- “නැගී සිටුව! ආචාරීනි, නැගී සිටුව! ආචාරීනි, මම බාලයෙමි; නොපගේ මුතුබුරු තරමට ඇත්තෙමි.”

2. කේවට්ට චරිතය භාෂ්‍යයට හා උපභාෂයට ලක් කරන ආකාරය...

- “සාල්ලෙක ලාලා පානට බානා කෙනෙකුත් මෙන් කේවට්ට බමුණා හිසැ වර්වස් පිඩක් හෙළා, ‘කිමෙක් දැ’ යි කට දල්වා ගෙන උඩ බැලූ නැතැත්තවුන්ගේ මුඛයේ නැවත වර්වස් පිඩක් හෙළා...”
- “මහෙෂ්වර පණ්ඩිතයන් දැන් එතී, දැන් එතී, මහ බෝසතාණන් වහන්සේ වඩනා පෙර මඟ කර ඔසව ඔසවා, බලා ගෙන සිටීමෙන් කොක් කරක් සේ දික් වූ කර ඇති වූහ.”
- “ “නැගී සිටුව! ආචාරීනි, නැගී සිටුව ආචාරීනි, මම බාලයෙමි; නොපගේ මුතුබුරු තරමට ඇත්තෙමි. මා නොවදුව” යි කිය-කියා මුඛය හා නළල පෙරළ-පෙරළා කොරසැඩි බිම උලා...”
- “අධර්මිෂ්ඨ වූ නිකාෂ්ට අනාවාර ස්වරූප ඇති අවලක්ෂණ වූ අඥාන බමුණු මහල්ල...”

3. භාෂා රීතිය...

- සංකීර්ණ භාෂාව

"ගත්ධදාම පුෂ්පදාමාවලමිහිත නා නා වර්ණ විනානෝපලක්ෂිත
අලංකෘත..."

- උපමා භාවිතය

"සාල්ලෙක ලාලා පාතට බානා කෙනෙකුත් මෙන්"

"සිංහයෙකු විසින් රක්තා ලද රන් ගල් ගුහාවක් පරිද්දෙන්"

"කැටක් ගෙන කපුටු රැසක් පලවන එකක්හු මෙන්"

"කෙසරු සලා විදහා කිළිපොලන්නා වූ සිංහ රාජයෙකු සේ "

- සංවාදාත්මක භාෂාව

"දේවයන් වහන්ස, කොට පිය යුතු කථාවක් ඇතැයි කීහ.
රජ්ජුරුවෝ, කියව ආචාරිනීයි කීහ.
දේවයන් වහන්ස, ඇතුළු නුවර දී රහස් කියන්නට නොපිළිවන.
මඟුල් උයනට යමිහ."

- අනුප්‍රාස භාවිතය

"දුෂ්ට වූ කේවට්ටයා අසු නැගී, කටින් ලේ දම-දමා නළලේ ලේ
පිස-පිසා දිවන්නේය."

- කෙටි වැකි භාවිතය

"ඒ තෙමේ හඬමින් මසු දාස ඔි හට දුන්නේය. එවෙලෙහි
රජ්ජුරුවෝ ද අමාත්‍යයෝ ද සතුටුවූ සාධුකාර දුන්හ."

- දිගු වැකි භාවිතය

"ඒ කේවට්ටාචාරී එක් දවසක් තුමු අලුයම් වෙලෙහි පිබිද..."

"රන් සැත් රන් පොරෝදු ආදී හස්තාලංකාරයන්..."

▪ චිත්ත රූප

"සාල්ලෙක ලාලා පානට බානා කෙනෙකුත් මෙන්..."

""නැගී සිටුව! ආචාරීනී, නැගී සිටුව! ආචාරීනී, මම බාලයෙමි.
නොපගේ මුහුබුරු තරමට ඇත්තෙමි. මා නො වදුව" යි කිය-
කියා මුඛය හා නලල පෙරළ-පෙරළා කොරසැඬි බිම උලා..."

▪ සරල බස

"එක් දවසක් මිනිසෙක් සාල් නැළියක් ද බත් මුළක් ද මසුරන්
දහසක් ද හැරගෙන..."

4. අවස්ථා හා සිද්ධි නිරූපණය...

- "උන් දෙදෙනා මන්ත්‍රණය කොට අන්තයේ දී, සාල්ලෙක ලාලා පානට බානා කෙනෙකුත් මෙන් කේවලිට බමුණා හිසැ වර්වස් පිඩක් හෙළා 'කිමෙක් දැ' යි කට දල්වා උඩ බැලූ නැතැත්තවුන්ගේ මුඛයේ නැවත වර්වස් පිඩක් හෙළා..."
- "යමුගුරු බා ලා සියලු රා මස් පිරු සැළවල් බිඳ තු තු කොට පියා වහා රා මස් අවුළු විසුරුවා නො කෑ හැකි පරිද්දෙන් කොට දිවීමෙන් ගොස් සේනා මධ්‍යයට වැද..."
- "මහෙෂ්වර පණ්ඩිතයන් 'දැන් එනී, දැන් එනී' මහ බෝසතුන් වඩනා පෙර මඟ කර ඔසව ඔසවා, බලා ගෙන සිටීමෙන් කොක් කරක් සේ දික් වූ කර ඇති වූ සේක."
- "නැගී සිටුව! ආචාරීනී, නැගී සිටුව! ආචාරීනී, මම බාලයෙමි; නොපගේ මුහුබුරු තරමට ඇත්තෙමි. මා නො වදුව" යි කිය-කියා මුඛය හා සමග නලල පෙරළ-පෙරළා කොරසැඬි බිම උලා..."
- "කේවලිටයා අසූ නැඟී, කටින් ලේ දම-දමා නලලේ ලේ පිස-පිස දිවන්නේය."

02. ගුත්තිල වෙණ නද

✚ යුගය	:	කෝට්ටේ
✚ රචකයා	:	වැන්නුවේ හිමි
✚ පදනම් වූ ජාතක කතාව	:	ගුත්තිල ජාතකය
✚ පද්‍ය සංඛ්‍යාව	:	511
✚ රචනා කිරීමට ආරාධනා කිරීම	:	සලාවත ජයපාල මැතිතුමා
✚ ගුත්තිලය අයත් කාලය වර්ගය	:	බණ්ඩ කාලය
✚ සමකාලීන කතුවරු	:	තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල හිමි
✚ තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල හිමි හැඳින් වූ වෙනත් නාමයක්	:	ෂඩ් භාෂා පරමේෂ්වර

* පන්සිය පනස් ජාතක පොතෙහි 237 වෙනි ජාතක කතාවයි.

1. සරල බස් වහර...

"ගුත්තිල ඇදුරු	සඳ
විණා වයන ලෙස	ඉඳ
පසෙක පතවන	ලද
සුදුසු අස්තෙක ගොසින් උන්	සඳ"

"අප බෝ සතුන්	මිස
අතෙකකු නො ම අසන	ලෙස
සුර රජ සිට	අහස
තනක් සිදුව යි කී ය එ	විගස"

"කෙළෙහි ගුණ	සින්දේ
මුසිල	අන්ද මන්දේ
ජයෙහි ලොබ	බැන්දේ
තමා විණා තන ද	සින්දේ"

"අනුවතකම්	කෙළේ
ගුරුන් ගුණ සිහි නො	කෙළේ
තද ඉන් නො	පතළේ
අයස ම ය මුළු දියන	පතළේ"

2. සංකීර්ණ බස් වහර...(වියත් වහර)

"නිති නිරිද්‍රගෙ රැකවලෙහි
රුති ලෙස රුහුණොද බිඳ ඡය
පැති රෙන වෙණ නද බඳුණු
අති නවි ගිලිහෙන බව නොම

නියුත්තෝ
ගත්තෝ
සිතැත්තෝ
දත්තෝ"

"පත් සිළු වීණා නද පසු
මත් පිනවන වෙණ නදයෙන්
නත් දන කැන් දුටුව ද බිය
මිත් රළවුත් ගං වෙරළට

බැස්වූ
තොස්වූ
සිස්වූ
රැස්වූ"

"කන් කලු වෙණ නද ඇසුමෙහි
රත් රසු දැල් කොලහල වන
සත් සල නොව එහි පිළිරු
නත් හය සෙන් සිටියෝ සිටි

ලොබිතේ
බියෙන්
ලෙසින්
මනිතේ"

"වර වෙණ නද අසමිත් සිත
සර හැර සියොතූත් පියපත්
පුර ඔර වසමිත් සිටි රඟ කුමි
පුර සෙනඟට පුරපුත් පැනවූ

සතොසිති
විදමිති
වැනි
වැනි"

3. විරිත් භාවිතය...

* විරිත් වර්ග 2 කි.

- ගී විරිත්
- ගණ විරිත්

* ගී විරිත්.

කවියක පාද 4 හි මාත්‍රා ප්‍රමාණය එකිනෙකට අසමාන නම් එය ගී විරිත් වේ.

1 පේළිය - 9	}	මහ පියුම් ගී විරිත්
2 පේළිය - 11		
3 පේළිය - 9		
4 පේළිය - 14		

* ගණ විරිත්.

කවියක පාද 4 හි මාත්‍රා ප්‍රමාණය සමාන නම් එය ගණ විරිත් වේ.

1 පේළිය - 12	}	වසන් විරිත්
2 පේළිය - 12		
3 පේළිය - 12		
4 පේළිය - 12		

- මාත්‍රා 16 බැගින් වූ විරිත් - පෙද විරිත් / පදක විරිත්
- මාත්‍රා 18/19 බැගින් වූ විරිත් - සමුද්‍ර ඝෝෂ විරිත්
- මාත්‍රා 26 බැගින් වූ විරිත් - මාත්‍රා 26 දිගු විරිත් / නුපුන්සඳ විරිත්

▪ කෙටි චිරිත් භාවිතය (මහ පියුම් ගී චිරිත/ගී කාව්‍ය චිරිත)

* 1-13 කවි තෙක් මෙම චිරිත භාවිතා වේ.

"ගුත්තිල අඳුරු	සඳ
වීණා වයන ලෙස	ඉඳ
පසෙක පනවන	ලද
සුදුසු අස්තෙක ගොසින් උන්	සඳ"

▪ පෙද චිරිත

* 14-32 කවි තෙක් මෙම චිරිත භාවිතා වේ.

"නිති නිරිඳුගෙ රැකවලෙහි	නියුත්තෝ
රුහි ලෙස රුපුනොද බිඳ ඡය	ගත්තෝ
පැති රෙන වෙණු නද බඳුණු	සිතැත්තෝ
අති නවි ගිලිහෙන බව නොම	දත්තෝ"

▪ නුපුන්සඳ චිරිත (දිගු චිරිත)

* 33-34 කවි තෙක් මෙම චිරිත භාවිතා වේ.

"රු රැසේ අඳිනා ලෙසේ අත්
ලෙළ දිඳි විදුලිය පබා
රන් රසේ එක් වන ලෙසේ වෙණ
නාදනු පා තබ තබා
කම්පසේ දෙන සැර ලෙසේ දෙස
බල බලා නෙතගින් සබා
මම් කෙසේ පවසම් එසේ වර
සුර ලදුන් දුන් රඟ සුබා"

4. අර්ථ රසය සහ ශබ්ද රසය...

* අර්ථ රසය.

- උපමාලංකාරය
- රූපකාලංකාරය
- අනිශයෝක්ති අලංකාරය

• උපමාලංකාරය

"කන් කලු වෙණු නද අසුමෙහි රන් රසු දැල් කොලහල වන සන් සල නොව එහි පිළිරු නන් හය සෙන් සිටියෝ සිටි	ලොබිනේ බියෙනේ ලෙසිනේ මනිනේ"
---	--------------------------------------

• රූපකාලංකාරය

"නො දැන ම තමා සබයට අවුත් නො වැඳ රද පද දෙසෙක මුසිලයා ද උන්	බල පැකිළ කමල කල"
--	---------------------------

• අනිශයෝක්ති අලංකාරය

"වර වෙණු නද අසමින් සින සර හැර සියොතුන් පියපත් පුර ඔර වසමින් සිටි රඟ කුම් සුර සෙනඟට සුරසුන් පැනවූ	සනොසිනි විදමිනි වැනි වැනි"
---	-------------------------------------

* ගබ්ඳ රසය.

- එළිසමය
- අනුප්‍රාස
- විරිත් භාවිතය

- එළිසමය

"පත් සිළු විණා නද පසු	බැස්වු
මත් පිනවන වෙණ නදයෙන්	තොස්වු
නත් දන කැන් දුටුව ද බිය	සිස්වු
මත් රළවුත් ගං වෙරළට	රැස්වු"

- අනුප්‍රාස

"දිය දිය ගොස පළ කෙරෙමින්	සපැමිණි
ගිය ගිය තැන ඉස්වා රත් මුතු	මිණි
ගිය ගිය දිය නද එන මෙන් ගෙන	මිණි
සිය සිය ගුණයෙන් වෙණ නද	නික්මිණි"

- විරිත් භාවිතය

.....

.....

.....

.....

5. විණා වාදනයේ මිහිරි බව...

- මිනිසුන්,

"නිති නිරිඳුගෙ රැකවලෙහි
රැකි ලෙස රැජුනොද බිඳ ජය
පැති රෙන වෙණ නද බඳුණු
අති නවි ගිලිහෙන බව නොම

නියුත්තෝ
ගත්තෝ
සිතැත්තෝ
දත්තෝ"

"මන මත් කරවන දන මුළු
රසවත් වන වෙණ නද නද
සවනොත් සඳ පුරඟන ලොබ
නොදනින් දරුවන් ඇකයෙන්

දෙරණා
කරණා
දිවුණා
වැටුණා"

- සතුන්,

"කන් කලු වෙණ නද අසුමෙහි
රත් රසු දැල් කොලහල වන
සන් සල නොව එහි පිළිරු
නන් හය සෙන් සිටියෝ සිටි

ලොබිනේ
බියෙන්
ලෙසින්
මතිනේ"

"වර වෙණ නද අසමින් සිත
සර හැර සියොතූන් පියපත්
පුර ඹර වසමින් සිටි රඟ කුම්
සුර සෙනඟට සුරසුන් පැනවූ

සතොසිනි
විදමිනි
වැනි
වැනි"

6. දෙව්ලියන්ගේ නර්ථනය...

"යටැසින් ලන බැල්මෙන් සුර	විලසි
වෙසෙසින් දන මන මත් කැර	එකසි
අහසින් බැස රඟ ගත් රඟ	කෙලෙසි
දිසි මෙන් විය විදුලිය සිය	දහසි"

"දිමුතු යසස් වන් කුසුම	සරාගේ
නුමුතු සුවද මල් පැලද	සරාගේ
දකුතු රඟන සුරඟන රඟ	ලාගේ
උමතු නො වෙ ද කෙලෙසක සිත	කාගේ"

"රු රැසේ අඳිනා ලෙසේ අත්
ලෙළ දිදී විදුලිය පබා
රන් රසේ එක් වන ලෙසේ වෙණ
නාදනු පා නබ නබා
කම්පසේ දෙන සැර ලෙසේ දෙස
බල බලා නෙතගින් සබා
මම් කෙසේ පවසම් එසේ වර
සුර ලදුන් දුන් රඟ සුබා"

"පුන් මදාරා මල් දමින් මුදු
දිගු සුනිල් වරලස ගොනා
මන් මදා කිතු ලිය ලෙසින් උර
තුර සරා දිලි මුතු ලතා
මන් නදා වන මිණි මෙවුල් නද
වෙණ නදින් එක් කොට ඉතා
උන් එදා දුන් රඟ දුටොත් තව
සක් සැපත් කවරෙක් පතා"

03. හානා හීය පානා අඩහැරෙන් දැනේ

✚ ජන කවිය යනු : ගැමි ජනතාවගේ
හදවතින් උපන්
මුඛ පරම්පරාගතව
පැවත ආ කවි

✚ ජන කවිය අනුරාධපුර යුගය : සුන්ත නිපාත
දක්වා ගිය දිගු ඉතිහාසයක් ඇති අවිධිකතාව වන
සාහිත්‍යයක් ලෙස ලියවුණු ග්‍රන්ථය පරමත්ථ ජෝතිකාව

✚ ජනකවි වර්ග

- කෘෂිකර්මය ආශ්‍රිත : ගොයම් කවි, නෙළුම් කවි,
කුරක්කන් කවි, පැල් කවි,
කමන් කවි
- රැකියා ආශ්‍රිත : පතල් කවි, ගැල් කවි, බඹර
කවි, පාරු කවි
- කෙළි පෙල්ලම් ආශ්‍රිත : ලී කෙළි, ඔළිද කෙළි,
කලගෙඩි නැටුම්, ඔන්විලි
වාරම්
- උපදේශාත්මක කවි : නැලවිලි කවි
- පුද පූජා ආශ්‍රිත කවි : දෙවොල් මඩු කවි, ගම්මඩු
කවි, කෝල්මුර කවි
- විවේකය ඵලදායීව : තේරවිලි කවි
විනෝදයෙන් ගත කිරීමට

✚ සිංහල ජන කවියේ විශේෂ ලක්ෂණ

- * සරල බස් වහරක් යොදාගෙන ඇත.
- * මුඛ පරම්පරාවෙන් පැවතගෙන එයි.
- * පොත් පත් වල සඳහන් වී නොමැත.
- * අව්‍යාජයි.
- * පාළුව මහත්සිය නැති කර ගැනීම සඳහා ගායනා කොට තිබේ.
- * ජීවන අත්දැකීම් පදනම් කොට ගෙන නිර්මාණය වී ඇත.

✚ මෙම පාඨමේ එන ජන කවි වර්ගය : දැන මුතු කමට කී
කවි හෙවත් උපදෙස්
දීම සඳහා කී කවි

1. උපදේශ ලබා දීම සඳහා...

"ගොඩැල්ලේ තරම දැනගෙන පිද	කපනු
බොරැල්ලේ තරම දැනගෙන උඩ	පනිනු
කඩුල්ලේ තරම දැනගෙන කද	බඳිනු
තමුත්ගේ තරම දැනගෙන කල්	හරිනු"

"ඇස නැති දා පොත ගත්තේ	කියන්න ද
දන නැති දා උක් දඩු ගිනි	තපින්න ද
වෙර නැති දා ගහගත්තේ	දිනන්න ද
යුද ඇති දා නැති කග කොප්	කොටන්න ද"

"රත් විමනේ සිටි මුත් දුක නැති	වෙද්ද
පැණි මියේ කෑ මුත් බඩ ගිනි	නැද්ද
මිණි බරණින් සපු මුත් ගත	නොදිරද්ද
පැණිවරකා ගසටත් හෙණ	නොවදිද්ද"

"නහින දෙහින කාලෙට පින් කෙරුම	යුන
වහින කලට කූරින් විල්වලින්	එන
බහින දියෙන් දෝනක් මුත් ගතොත්	ඇන
පහින රිලවුන්ට ඉනිමං කමක්	නැන"

2. කාව්‍යාලංකාර...

▪ උපමා

"එක් උන දාට උක් දණ්ඩේ පැණි	සේමා
වෙන් උන දාට යක් දෙබරේ වද	සේමා
ගොසින් ගොසින් කටු අත්තේ අග	සේමා
ඉතින් දුදේ කරවිල තිබ්බටු	සේමා"

▪ සංකේතාර්ථය

"රන් විමනේ සිටි මුත් දුක නැති	වෙද්ද
පැණි මියේ කෑ මුත් බඩ ගිනි	නැද්ද
මිණි බරණින් සැදු මුත් ගත	නොදිරද්ද
පැණිවරකා ගසටත් හෙණ	නොවදිද්ද"

▪ ශබ්ද රසය

"ගසට කෙටුම ගස මුල පැයුමෙන්	දැනේ
මිනිහා නොමිනිහා යන කඩිසරෙන්	දැනේ
අමුතු බත දීම අත ඇල්ලුමෙන්	දැනේ
හානා හීය පානා අඩහැරෙන්	දැනේ"

▪ ඵළිසමය

"ගොඩැල්ලේ තරම දැනගෙන ලීද	කපනු
බොරැල්ලේ තරම දැනගෙන උඩ	පනිනු
කඩුල්ලේ තරම දැනගෙන කද	බදිනු
තමුත්ගේ තරම දැනගෙන කල්	හරිනු"

3. යහපත් ජීවිතයක් සඳහා...

“වරද පෙනෙන තරමට වැරදුණා	නොවේ
වරද ඇතත් නිකරුණේ වැඩ කළා	නොවේ
වරද පෙනෙනි වැඩ නූගත් අයට	ලොවේ
වරද නැති කෙනෙක් නැත සකිය මේ	ලොවේ”

“ගොඩැල්ලේ තරම දැනගෙන ලීද	කපනු
බොරැල්ලේ තරම දැනගෙන උඩ	පනිනු
කඩුල්ලේ තරම දැනගෙන කද	බඳිනු
තමුත්ගේ තරම දැනගෙන කල්	හරිනු”

“එක් උන දාට උක් දණ්ඩේ පැණි	සේමා
වෙන් උන දාට යක් දෙබරේ වද	සේමා
ගොසින් ගොසින් කටු අත්තේ අග	සේමා
ඉතින් ලදේ කර්විල නිබ්බටු	සේමා”

“අඳුරු කරුවලේ පඳුරට මුවා	වෙලා
විදුලි එළිය දැක ගිනිහුළ දිගේ	හෙලා
අනුත් ලියන් දැක තම ලියට තල	තලා
දුවන මුවන් දැක නොදමන් නෙළුව	පලා”

04. බැඳ්දේගම

- ✚ මුල් කෘතිය : Village in the jungle
- ✚ එහි රචකයා : ලෙනාඩ් වුල්ෆ්
- ✚ ඔහුගේ වෙනත් කෘති : Sowing
Growing
Beginning again
Down hill all the way
- ✚ ඔහුගේ බිරිඳ : ඇඩ්ලින් වර්ජිනියා
ස්ටෙෆන්
- ✚ සිංහලයට පරිවර්තනය : ඒ. පී. ගුණරත්න මහතා
- ✚ ඔහු විසින් පරිවර්තනය කළ වෙනත් කෘති : වානරයා, වන සරණ,
මැකි ගිය දඩම,
සුදු ගෝතා
- ✚ වර්ත : සිලිඳු, කර්ලිනාහාමි,
හින්නිහාමි, පුංචිමැණිකා,
බබුන්, ආරච්චි, නැන්වොහාමි,
ප්‍රනාන්දු මුදලාලි, වෙදරාළ

1. "අවුරුදු දහයකින් මුළු ගමම අලින්ට යනවා." යි නැන්වොහාමි කී
අනාවැකිය සත්‍ය වූ අයුරු...

"එක පහරකට එක දවසකින් එහි තුඩුණු ගෙවල් හයෙන් එකක් නැති විය. විසිපස්
දෙනෙක් වූ පිරිසෙන් හත් දෙනෙක් ම නැති වූහ..."

"මුලින්ම වැට අද්දර කුඩා ගස් හා පඳුරු ඝනව වැඩි වැට යට කර ගත්තේය..."

"ආරච්චිගේ ගෙය කැලයට යාම කැලය ගම මැදට කඩා පැනීමක් මෙන් වී. මීට පෙර
කැලයට..."

"ළමයින් හා මහල්ලන් ද නැසී යන්නාක් මෙන් ගමන් දැන් නැසී යයි. එහි දැන් ළමයි
නූපදින්..."

2. අවස්ථා හා සිද්ධි නිරූපණය...

"බිස්සේ තිබුණු කුරක්කන් ටික ඉක්මනින්ම ඉවරව ගිය හෙයින් කෑ හැකි කොළ
වර්ග අල වර්ග හා පළතුරු ද සෙවීමට ඇ වනයට..."

"අවටින් තෙරපා ගෙන එන මහ බැද්දට බත් වී යන වනගත කුඩා ගම් වලින්
එකකි. එක පහරකට එක දවසකින් එහි තුඩුණු ගෙවල් හයෙන් එකක් නැති විය..."

"පුංචිමැණිකාගේ හඳ දෙදරුම් කෑවේ ය. ඇ නමාගේ ලොකු ඇස් දෙක, වෙදරාළුගේ
මුහුණට හෙළා ගමන් නො සැලී සිටියා ය."

"මේ අතර ඔවුන් පවත්වන එක ම ඉරියව්ව නම් සිහින් දිග අතක් බඳ වට යවා
වඳුරෙකු මෙන් පිට කැසීමක් පමණි."

3. පුංචිමැණිකාගේ චරිතය...

- පාඨකයාට දැනෙන අනුකම්පාව

"බිස්සේ නිවුණු කුරක්කන් ටික ඉක්මනින්ම ඉවරව ගිය හෙයින් කැ හැකි කොළ වර්ග..."

"පිළියෙල කරගත් කුරහන් රොටි කීපයකුත් ගමන ගැන ඇසූ ගම්මුත්ගෙන් ලැබුණු..."

"හිරපල්ලා නම කතාවෙන් බලාපොරොත්තු වූයේ හිස අත් බදාගෙන කැ ගසන ගැහැනියකගේ විලාපයකි..."

- අහිංසක බව

"සිලිදුගේ අණට කීකරුව පුළුවන් උපක්‍රමයකින් බවුන් ආපසු එනතුරු කර්ලිනාහාමිත් සමග ගෙදර බලා සිටිනවා විනා පුංචිමැණිකා විසින් කළ හැකි අත් කිසිවක් නො වී ය."

"පින් නකා ඇයට දුන් කුරක්කන් අහුරු කීපයකට ඇ බොහෝ වෙහෙස වී වැඩ කළ යුතු වූවා ය."

"අන්තිමට ඇ විමසුයේ අලුත් මුලාදැනියා වූ පුංචිරාළ වෙදරාළගෙනි. 'මිනිහා අනුමානයක් නෑ මැරෙත්ඛ ඇති' යි ඔහු කීය..."

- චිත්ත ශක්තිය

"පිළියෙල කරගත් කුරහන් රොටි කීපයකුත් ගමන ගැන ඇසූ ගම්මුත්ගෙන් ලැබුණු..."

"හිරපල්ලා නම කතාවෙන් බලාපොරොත්තු වූයේ හිස අත් බදාගෙන කැ ගසන ගැහැනියකගේ විලාපයකි..."

4. බැඳ්දේගම වැසියන්ගේ දුක්බර ජීවිතය...

▪ සමාජ අසාධාරණය

"සිලිඳුගේ අණට කීකරුව පුළුවන් උපක්‍රමයකින් බඩුන් ආපසු එනතුරු කර්මිනාහාමින් සමග ගෙදර බලා සිටිනවා විනා පුංචිමැණිකා විසින් කළ හැකි අන් කිසිවක් නො වී ය."

" 'උඹ ලග සල්ලි හෙම තියෙනවා ද ගැනියේ?'
'නෑ අයියා, සනයක්වත් නෑ. අපි බොහොම දුප්පත් මිනිස්සු.'
'ආ, එහෙනම් අපට බෑ මෙහිදී මොකුත් කියන්නඩ.' "

▪ සොබාදහමේ පීඩාව

"ඒකාකාර ජීවිතයත්, දැඩි උණුසුම් වාතය සමග කෙළවරක් නැති ගසුත්, කෙළවරක් නැති කම්කටොලුත් හමුවේ ඔවුන්ගේ චේතනා ශක්තියත්, කල්පනා ශක්තියත්, වේදනා ශක්තියත් විලීන ව මිය යන්නේ ය."

"මේ ගම්වල ගැහැනියක් අවුරුදු තිහ හතළිහ වන විටත් මැහැල්ලකි. මෙහි කිසිම මිනිහෙක් හෝ ගැහැනියක් හෝ පරමායුෂ වැළඳීමෙහි සමත් නො වේ."

5. සංවාදයීලී භාෂාව...

" 'උඹේ ගම කොහෙද ලමයා?'
'මං ආවෙ බැඳ්දේගම ඉඳලා.'
'බැඳ්දේගම,' ඔව් මං දන්නවා. බොහොම ඉස්සර හිට දන්නවා...' "

" 'මොකක් ද එයාගෙ නම? කොහෙ ද ගම?'
'එයාගෙ ගම බැඳ්දේගම'
'නම?'
'කොහොම ද මම එයාගෙන නම කියන්නෙ අයියා...?'

" 'එයා මැරිලා සීයේ.'
ඔව් ඔකට ගිය කෙනෙක් ආයෙ එන්නෙ නෑ. උඹ පලයන් ලමයා ආපහු ගමට.'
'මම යනවා සීයේ.' "

05. මුනි සිරිපා සිඹිමින්තේ

✚ රචකයා	:	එස්. මහින්ද හිමි
✚ ගීති නාමය	:	ඇස්. කේ. ත්‍යා නම්ගයල්
✚ යුගය	:	කොළඹ යුගය
✚ උපන් ප්‍රදේශය	:	ටිබෙට් රටෙහි සියම් දේශය
✚ පෙළපත	:	ත්‍යා නම්ගයල්
✚ පැවිදි සොහොයුරා	:	එස්. පුණ්ණසී හිමි
✚ අධ්‍යාපනය හැදෑරීම	:	කොළඹ විද්‍යාපීඨය පිරිවෙන මරදාන මහාබෝධි විද්‍යාලය
✚ රචනා කරන ලද කවි වර්ග :		ලමයින් උදෙසා ලියූ කවි දේශානුරාග සහ ජාතිකාභිමාන කවි බුද්ධාභිවන්දනා කවි
✚ ජාතිකාභිමානී කෘති	:	නිදහසේ දැහැන, නිදහසේ මන්ත්‍රය, ලංකා මාතා
✚ ළමා නිර්මාණ	:	කවිමිණ, කවිමුතු, ළමා කවි කළඹ, ඔවා මුතු
✚ බුද්ධාභිවන්දනා	:	රාහුල කුමාරයා, ශ්‍රී පාද, රත්නාවලී
✚ මුල්ම කාව්‍ය කෘතිය	:	ඔවා මුතු
✚ මෙම පාඨමට පාදක වන කාව්‍ය පන්තිය	:	දරු නැළවිල්ල හෙවත් ජාතික තොටිල්ල

1. ජාතිකාභිමානය...

"මුනි සිරිපා	සිඹිමින්තේ
සමනොළ ගිරි	පෙදෙසින්තේ
මද සුළඟයි මේ	එන්නේ
මගේ පුතා	නිදියන්නේ"

"ජාතිය රන් විමනක්	වේ
ආගම මිණි පහනක්	වේ
එය රැක ගන්නට මෙ	ලොවේ
සමත් වෙතොත් පුත නුඹ	වේ"

"කාටත් හිමි පොදු දේ	නම්
නැති-බැරි, හිඟ	අවහිරකම්
මේ දේ මැඩ ගෙන	දස්කම්
පැම නමයි සුරු	විරුකම්"

2. දේශාභිමානය...

"ජාතික රණ දෙරණ	මතේ
ගැටි වැටි මළ	මොහොතේ
සුන්දර සුරඹුන්ගෙ	අතේ
නැළවෙන බව සිතනු	පුතේ"

"තමන් ලැබූ දිවි	පෙවෙතේ
කොටසක් රට සමය	වෙතේ
පුද නොකළොත් උඹෙන්	පුතේ
මෙලොවට කිසි පලක්	නැතේ"

"නිදහස මහ මුහුදක්	වේ
ආගම මිණි පහනක්	වේ
එය රැක ගන්නට මෙ	ලොවේ
සමත් වෙතොත් පුත නුඹ	වේ"

3. වර්ත සංවර්ධනය...

"කරදර දහසක් හමු	වී
ඉන්ටැකි නම් සිතා	වෙවී
ඔහු මෙලොවට පහළ	දෙවී
රජෙකැයි සලකනු	මැනවී"

"ඉටු කොට කළ යුතු	යුතුකම්
ලැබුණත් ලෝකෙන්	ගැරහුම්
ඉවසන්නට පුළුවන්	නම්
උඹයි මගේ පුතා	උතුම්"

"මිතුරුකමින් පෙරට	එතොත්
දුවිල්ලක් එක්ක	වුණත්
මිතුරු වෙයන් පුතේ	උඹත්
එයයි ලොවේ ගුණය	මහත්"

"සිනිදු මොළොක් බව	මලෙහි
පිරිසිදු බව පිති	බිදෙහි
එක් වී මා පුතුගෙ	ලෙහි
අරක් ගනී හැම	දිනෙහි"

4. කතුවරයාගේ දක්ෂතාව...

▪ රූපක

"නිදහස මහ මුහුදක්	වේ
ආගම මිණි පහනක්	වේ
එය රැක ගන්නට මෙ	ලොවේ
සමත් වෙතොත් පුත නුඹ	වේ"

"ජාතිය රන් විමනක්	වේ
ආගම මිණි පහනක්	වේ
එය රැක ගන්නට මෙ	ලොවේ
සමත් වෙතොත් පුත නුඹ	වේ"

■ භාවාත්මක වදන්

"මුනි සිරිපා	සිඹිමින්තේ
සමනොළ ගිරි	පෙදෙසින්තේ
මද සුළඟයි මේ	එන්නේ
මගේ පුතා	නිදියන්නේ"

"ජාතික රණ දෙරණ	මතේ
ගැටි වැටී මළ	මොහොතේ
සුන්දර සුරඹුන්ගෙ	අතේ
නැළවෙන බව සිතනු	පුතේ"

"ජාතිය රන් විමනක්	වේ
ආගම මිණි පහනක්	වේ
එය රැක ගන්නට මේ	ලොවේ
සමත් වෙතොත් පුත නුඹ	වේ"

"ඉටු කොට කළ යුතු	යුතුකම්
ලැබුණත් ලෝකෙන්	ගැරහුම්
ඉවසන්නට පුළුවන්	නම්
උඹයි මගේ පුතා	උතුම්"

■ උත්ප්‍රේක්ෂාලංකාරය

"මුනි සිරිපා	සිඹිමින්තේ
සමනොළ ගිරි	පෙදෙසින්තේ
මද සුළඟයි මේ	එන්නේ
මගේ පුතා	නිදියන්නේ"

■ ධ්වනිතාර්ථ

"මිතුරුකමින් පෙරට	එතොත්
දූවිල්ලක් එක්ක	වුණත්
මිතුරු වෙයන් පුතේ	උඹත්
එයයි ලොවේ ගුණය	මහත්"

■ එළිසමය සහිත සිවුපද ආකෘතිය, සරල භාෂාව

* පාඩමේ සඳහන් සියළුම කවි යොදා ගත හැක.

06. ගංගාවේ සංගීතය

- ✚ රචකයා : ජේවාවසම් මුනිදාස කුඩලිගම හෙවත් එච්. එම්. කුඩලිගම
- ✚ යුගය : කොළඹ යුගය
- ✚ අධ්‍යාපනය : මිෂනාරි පාසල, ධර්ම විජය පිරිවෙන
- ✚ රැකියාව : පුවත්පත් කලාව
- ✚ සේවය කළ පුවත්පත් : සිංහල බලය, දිනමිණ, සිළුමිණ, ජනතා
- * 'සුවඳ' කවි සඟරාව ද සංස්කරණය කළේ ය.
- ✚ අන්වර්ත නාමය : සිංහල ෂෙලී
- ✚ සමකාලීන රචකයන් : පී. බී. අල්විස් පෙරේරා, මීමන ප්‍රේමතිලක, කපිල සෙනෙවිරත්න, මාකදුරේ ගුණවර්ධන උපනන්ද බටුගෙදර
- * සුවඳ, දේදුන්න, මී වදය වැනි සඟරාවල ද එකල පුවත්පත්වල ද මොහුගේ කවි පළ විය.
- ✚ ජනප්‍රියම පද්‍ය ග්‍රන්ථය : ඇ
- ✚ වෙනත් කාව්‍ය ග්‍රන්ථ : කුණාටුව, එකෝමත් එක රටක, සංවාදය

1. ගඟක සුන්දරත්වය...

"කළු බැවුමක දං - බෝවිටි පඳුරු	ත ලා
පහළට ඇදී පර මල් පෙනී ඉවත	නො ලා
කලදෝ දියෙන් පොඟවා රත් පුලින	ත ලා
සංගීතවත් වී යම් ඉදිරියට	ග ලා"

"මී අඹ - කිරල - මාදම් ගෙඩි ලදරු	වි යේ
අකයෙහි හෙළා හඬවයි සැඟ පුළුඟ	රැ යේ
සුළි මැද කැරැකෙමින් ඉදුනිල් ගැඹුරු	දි යේ
සමහර තැනක ලස්සන මල් කැකුළු	නි යේ"

2. ජීවිතයේ සදාතනික දහම...

"එන්නේ කොහි සිට ද - කොතැනකට ද	ය න් නේ
ඔබ කුමකට ද මා දුටු තැන	විමසන් නේ
මිනිසුන් ගිහින් නිතර ම ආපසු එ	න් නේ
කිම දැයි කියා කිසිවකු ඇයි?	නොසොයන් නේ"

"හිරිමල් සිතා රැළි පෙණ පිඬු	මිහිරි ත ම
ගල් පරවල ම හැපි හැපි බිහි	කරමි ම ම
සම තැනිතලාවල හමුවෙයි	අලස ක ම
නිරසයි අතරමග අවහිර	නුදුටු බි ම"

3. ශබ්ද රසය...

▪ අනුප්‍රාසාත්මක භාෂාව

"සැඟවෙමි - එබෙමි - නිසසල වෙමි - සසල	වෙ මි
ඇඹරෙමි - එහෙත් පසු නොබසිමි -	නොතවතිමි
කවදා කොතැනක දි හෝ මහ මුහුද	හි මි
හමු වුණු කෙණෙහි මා සතු බර ඔහුට	දෙ මි"

▪ එළිසම සහිත සිවුපද ආකෘතිය සහ සමුදුර්ණය විරිත භාවිතය

* පාඨමේ සඳහන් සියළුම කවි යොදා ගත හැක.

4. අර්ථ රසය...

■ සංකේතාර්ථය

"සැඟවෙමි - එබෙමි - නිසසල වෙමි - සසල වෙ මි
අඹරෙමි - එහෙත් පසු නොබසිමි - නොනවතිමි
කවදා කොනැතක දි හෝ මහ මුහුද හි මි
හමු වුණු කෙණෙහි මා සතු බර ඔහුට දෙ මි"

■ දත්තම පුරුෂ කථන මාධ්‍ය

"සැඟවෙමි - එබෙමි - නිසසල වෙමි - සසල වෙ මි
අඹරෙමි - එහෙත් පසු නොබසිමි - නොනවතිමි
කවදා කොනැතක දි හෝ මහ මුහුද හි මි
හමු වුණු කෙණෙහි මා සතු බර ඔහුට දෙ මි"

■ වක්‍රෝර්ථී

"සැඟවෙමි - එබෙමි - නිසසල වෙමි - සසල වෙ මි
අඹරෙමි - එහෙත් පසු නොබසිමි - නොනවතිමි
කවදා කොනැතක දි හෝ මහ මුහුද හි මි
හමු වුණු කෙණෙහි මා සතු බර ඔහුට දෙ මි"

■ රූපකාර්ථ

"කළු බැවුමක දං - බෝවිටි පඳුරු ත ලා
පහළට ඇදී පර මල් පෙනි ඉවත නො ලා
කලදෝ දියෙන් පොඟවා රත් පුලින ත ලා
සංගීතවත් වී යමි ඉදිරියට ග ලා"

■ මාතෘ භාෂාවත්

"කළු බැවුමක දං - බෝවිටි පඳුරු ත ලා
පහළට ඇදී පර මල් පෙනි ඉවත නො ලා
කලදෝ දියෙන් පොඟවා රත් පුලින ත ලා
සංගීතවත් වී යමි ඉදිරියට ග ලා"

"රත් තරු පිරිවරා ගත් සඳු මඩල ය ට
මහ වන බිමක් මැද ගිරි කුළු අතර සි ට
නොමියන හේලි දහමක පණුවඩය පි ට
කොදුරම් කෙදිරියක් මුළු ලොව නිසල කො ට"

5. අජීවී පරිසරය සජීවීකරණය...

"කළු බැවුමක දං - බෝවිටි පඳුරු	තලා
පහළට ඇදී පර මල් පෙනී ඉවත	නොලා
කලදෝ දියෙන් පොඟවා රන් පුලින	තලා
සංගීතවත් වී යම් ඉදිරියට	ගලා"

"සැඟවෙමි - එබෙමි - නිසසල වෙමි - සසල	වෙමි
ඇඹරෙමි - එහෙත් පසු නොබසිමි -	නොනවතිමි
කවදා කොනැහැක දි හෝ මහ මුහුද	හිමි
හමු වුණු කෙණෙහි මා සතු බර ඔහුට	දෙමි"

"මී අඹ - කිරල - මාදම් ගෙඩි ලදරු	වියේ
අකයෙහි හෙළා හඬවයි සැඬ සුළඟ	රැයේ
සුළි මැද කැරැකෙමින් ඉදුනිල් ගැඹුරු	දියේ
සමහර තැනක ලස්සන මල් කැකුළු	නියේ"

07. ලෙන අනහාර යැම

✚ උපුටා ගත් ග්‍රන්ථය	:	සිංහබාහු නාට්‍ය
✚ තේමාත්මක කතා පුවත	:	මහාවංශයේ සඳහන් සිංහල ජාතිය බිහිවීම.
✚ නාට්‍ය රචකයා	:	මහාචාර්ය එදිරිවීර සරත්චන්ද්‍ර
✚ ඔහුගේ මුල් නම	:	යුස්ටස් රෙජිනෝල්ඩ් ද සිල්වා
✚ අධ්‍යාපනය හැදෑරීම	:	ගාල්ල සවුත්ලන්ඩ් විද්‍යාලය, ගාල්ල රිච්මන්ඩ් විද්‍යාලය, ගාල්ල ශාන්ත ඇලෝසියස් විද්‍යාලය, පානදුරේ ශාන්ත ජෝන් විද්‍යාලය, ගල්කිස්ස සාන්ත තෝමස් විද්‍යාලය
✚ උසස් අධ්‍යාපනය	:	කොළඹ යුනිවර්සිටි කොලීජිය
✚ සේවය	:	ගුරුවරයෙක්, විශ්ව විද්‍යාල කථිකාචාර්යවරයෙක්
✚ නවකතා	:	මළගිය ඇත්තෝ, මළවුන්ගේ අවුරුදු දා
✚ නාට්‍ය	:	මනමේ, සිංහබාහු, පබාවතී, ජේමතී ජායතී සෝකෝ
✚ විවාර ග්‍රන්ථ	:	කල්පනා ලෝකය, සාහිත්‍ය විද්‍යාව
✚ ස්වයං ලිඛිත චරිතාපදානය	:	පිං ඇති සරසවි වරමක් දෙන්නේ
✚ පිදුම් ලැබූ සම්මාන	:	භාරතයේ 'කුමාරන් අශාන්' විශ්ව සම්මානය, ජපානයේ 'ස්වර්ණ රජන' සම්මානය, පිලිපීනයේ 'රැමොන් මැග්සසෙස්' සම්මානය
✚ නාට්‍ය ශෛලිය	:	නාට්‍ය ධර්මී (ශෛලීගත සම්ප්‍රදාය)

1. ස්වාමියාට සෙනෙහෙවන්ත බිරිඳක් ලෙස සුඡපා දේවියගේ වර්තය...

“සිනිඳු වස්ත්‍ර මිණි අබරණ
තුමුල මාලිගා
සුවඳ බොජුන් සැප සයනා
මිරිවැඩි සඟලා
මේ සියල්ල හැරදා මම
ආවෙමි වලටා
වෙසෙන ලෙසා ඔබ පිය මා
සමිඳුන් සමගා”

“අසිරිමත් වූ දේකි මෙලොව
ප්‍රේමය නමිනා
වැනු පොරණ කිවිඳුන් සොඳ
රස මුසු බසිනා
සියලු භෝග වස්තු ඉසුරු
හරිති නෙක් දනෝ
සවි සැප දෙන සිතූමිණ වන්
ප්‍රේමය සන්දා”

“දෙවියන් බාරයි මා සමිඳා
මා වෙත නොවනු ය කෝපා
දරුවන් සන්දා
කරනෙමි මෙබන්දා
සිහි වේ හැම කල් හද සෝකෙන්
සමා වනු ඇත වරදා”

2. දරුවන්ට සෙනෙහෙවන්ත මවක් ලෙස සුප්පා දේවියගේ චරිතය...

“ඔබ පා මුල හිඳුවා මා
වැඩෙන වයසේ දී
රාජ කතා කී විසිතුරු
දැන් සිහි වන්නේ
සැප සයනා සුවඳ බොජුන්
තුමුල මාලිගා
ඇ සම්පත් හැරදා ඇඬී
මෙලෙස වෙසෙන්නේ”

“යන්නට වේ දැන් සැමියා හැරා
වන වාසෙන් මේ පුතු සමගා
දරුවන් දෙදෙනා හට සෙත් ලැබෙනා
මග ඔස්සේ යා යුතු වන්නේ
නොසැලී කිසි මෙම වේලේ”

“දරුවන් සන්දා
කරනෙම් මෙබන්දා
සිහි වේ හැම කල් හද සෝකෙන්
සමා වනු ඇත වරදා”

3. සුප්පා දේවියගේ චරිතය පිළිබඳ ඇතිවන අනුකම්පාව...

“පවසන්ට තතු හද සංසලා
නැති වේ ද සෙනෙ හැර යා ද ලෙනෙ නොදැනා
වළකන්ට බැරි දේට පිහිටා
වනු දෙවියන් මා අසරණේ නොහැරා”

“වේ රුදු දෝසා කළ මේ දේ
මා පුතු නොතකා විපාකේ
මුව පත් වූයේ
නියත විනාසේ
මේ මොහොතේ කිම් කරනෙම් දෝ
මුළා වී මග නොපෙන්නේ”

“දෙවියන් බාරයි මා සම්දා
මා වෙත නොවනු ය කෝපා
දරුවන් සන්දා
කරනෙම් මෙබන්දා
සිහි වේ හැම කල් හද සෝකෙන්
සමා වනු ඇත වරදා”

4. තරුණයෙකුගේ සිතුවිලි...

▪ කුතුහලය

"රොස් වී එදිනේ කී රුදු වදනේ
හද තුළ රැවී දෙන්නේ
අප තරයන් වග පැවසූ එ අරුමය
නැත මට වැටහෙන්නේ"

"පියතුමගේ ගත නැරඹූ කල සිත
කුහුලින් ඉතිරෙන්නේ
නැත සම වන්නේ වෙනස පෙනෙන්නේ
විලස පියාණන්නේ"

▪ නොඉවසිලිමත් භාවය

"කිමි ද මැණියනි ඔබ මේ
පවසන වදනා
අප්පි කන් ඇදහිය නොහේ ය
ඇසෙන මෙ අරුමා
ඔබ පා මුල හිඳුවා මා
වැඩෙන වයසෙ දී
රාජ කතා කී විසිතුරු
දැන් සිහි වන්නේ
සැප සයනා සුවද බොජුන්
තුමුල මාලිගා
ඇසම්පත් හැරදා ඇඬී
මෙලෙස වෙසෙන්නේ"

▪ බලය පිළිබඳ හැඟීම

"මට ද හිමි වේ වංග රාජ්‍යය
ප්‍රබල තරවර පරපුරෙන්"

▪ උරුමය සොයා යෑම

"යන්ට දැන් නම් කාලෙ වේ
මැණියන් හා නැගණි සමගින්
උරුමෙ අපගේ සොයමිනා
වංග දේසේ වෙසෙන ජනතා
කෙරෙහි වේ මා යුතුකමා"

■ පසුතැවීම

"කුමක් දෝ මෙ පාපේ ලෙනේ මේ විසීමේ
සෙනක් දෝ"

■ ආත්ම විශ්වාසය සහ ශරීර ශක්තිය

"තුමුල ගනින් දා
බාහු බෙලෙන් දා
වෙමි සේ නිදසින් දා
කුරිරු ගිජින්දා
කුඹු තල සින්දා
ලමි සේ කෙසරින්දා"

"සේ රිවි බිම්බා පනළ නෙද බලැති	මහරු
මෙන රන් ටැම්බා නිසසල ගුණයෙන්	සපිරු
මනරම් යුග බා දී අහස ඔසවන	යුරු
නෙ විකුම් සිහ බා පෙරළුවේ ය ගල්	පුවරු"

5. සිංහයා පිළිබඳව ඇතිවන අනුකම්පාව...

"කිමි ද නො කියා යන්ට කාරණා
වී ද මන දොළ කිසින් නො පිරුණ
වී ද මන දොළ කිසින් නො පිරු මා"

"විසුවා ම සමග ආලයෙනා
දරු රුවන් දෙදෙනකු දී
දරු රුවන් දෙදෙනකු දී ම පෙම්බර
ඇඬී ද අරවි වුණේ"

"නැද්ද දරුවෝ මා කෙරේ ලැදි
උන්ට මාගෙන් වූයෙ වරද ද
උන්ට මාගෙන් කිමිද වූ වරදා"

6. භාෂා භාවිතය...

▪ උපමා

"රාජ කුමරියෝ පලඳිනි
රන් මිණි බරණා
සිනිඳු වස්ත්‍ර හැඳලා රන්
මිරිවැඩි සඟලා
පින් පිඬ වැනි මා මැණිය
කියනු නොවලහා
ඇඬී ද වල්කලා පොරවා
ලෙන තුළ ඉන්නේ"

"අසිරිමත් වූ දේකි මෙලොව
ප්‍රේමය නමිනා
වැනූ පොරණ කිව්දුන් සොඳ
රස මුසු බසිනා
සියලු භෝග වස්තු ඉසුරු
හරිති නෙක් දනෝ
සව් සැප දෙන සිතූමිණ වත්
ප්‍රේමය සන්දා"

"හෙණයක් සේ පනින වූ අහසින්
හිස මතට දෙදරුම් දී
බමවා ම ඉදුරන් අදුරු කරමින්
පහරිනා රුදුරු..."

"සේ රිවි බිම්බා පතළ තෙද බලැනි මෙන රන් වැම්බා නිසසල ගුණයෙන් මනරම් යුග බා දී අහස ඔසවන නෙ විකුම් සිහ බා පෙරළුවේ ය ගල්	මහරු සපිරු යුරු පුවරු"
---	---------------------------------

▪ රූපක

"විසූවා ම සමග ආලයෙනා
දරු රුවන් දෙදෙනකු දී
දරු රුවන් දෙදෙනකු දී ම පෙම්බර
ඇඬී ද අරැව් වුණේ"

■ එළිසමය

"සේ රිවි බිම්බා පතළ තෙද බලැති	මහරු
මෙන රන් ටැම්බා නිසසල ගුණයෙන්	සපිරු
මතරම් යුග බා දී අහස ඔසවන	යුරු
තෙ විකුම් සිහ බා පෙරළුවේ ය ගල්	පුවරු"

"මෙ සේ හටගත් බිය සැක සිතින් පහ කරමි න
 තොසේ වෙමින් එ මිගිදා වෙසෙන සද පෙමි න
 බ සේ මුවින් පිට වුණ නිසා වැඩුණ කුහුලි න
 වි සේ සය පියාගේ දකිති දරුවෝ දින දි න"

■ සරල භාෂාව සහ වියත් වහර මනාව ගළපා තිබීම

"තුමුල ගනිත් දා
 බාහු බෙලෙන් දා
 වෙමි සේ නිදසින් දා
 කුරුරු ගිජින්දා
 කුඹු තල සින්දා
 ලමි සේ කෙසරින්දා"

"සිනිඳු වස්ත්‍ර මිණි අබරණ
 තුමුල මාලිගා
 සුවද බොජුන් සැප සයනා
 මිරිවැඩි සඟලා
 මේ සියල්ල හැරදා මම
 ආවෙමි වලටා
 වෙසෙන ලෙසා ඔබ පිය මා
 සමිඳුන් සමගා"

■ ස්ත්‍රී ලිංග ආබ්‍යාන භාවිතය

"සුරතල් දියණිය
 මොලකැටි වදනින්
 මා සනසන්නිය
 අහර පිසන්නිය
 කවන්නිය, පොවන්නිය

මා ගැන බිය වන්නිය
 වනයේ දූකක් වී ද
 අසන්නිය සොයන්නිය
 ඇත් ගොසින් ය"

08. අභුල්මල් දමනය

- ✚ ජාතකය අඩංගු ග්‍රන්ථය : අමාවතූර
- ✚ යුගය : පොළොන්නරු යුගය
- ✚ කථනා : ගුරුළුගෝමි පඩිතුමා
- ✚ විශේෂත්වය : බුදුරජාණන් වහන්සේගේ 'පූර්ව දම්ම සාරථි' බුදු ගුණය මුල් කොට ගෙන රචනා කිරීම.
- ✚ අන්තර්ගත පරිච්ඡේද ගණන : 18
- ✚ පළමු පරිච්ඡේද තුන : දුර්දාන්ත දමනය
ස්වසන්නාන දමනය
පරසන්නාන දමනය
- ✚ රචනා කිරීමෙන් කතුවරයාගේ බලාපොරොත්තුව : 'නොවියත් හුදී ජනත් සඳහා සියබසින් මා විසින් සැබෙවින් දක්වනු ලැබේ.'

1. රාජ්‍ය පාලනය අඩාල වීම...

" "ඔහු ඇතැණියෙක් තිරු කොටු ගන්නෙ යැ" යි ඇතුන් දී යවී යැ. "අසැණියෙක් තිරු කොටු ගන්නෙ යැ" යි අසුන් දී යවී යැ. "රළුණියෙක් තිරු කොටු ගන්නෙ යැ" යි රළු දී යවී යැ."

"එ කල්හි රජ මහ ජනා ගෙ ගිහිරියෙන් "මා මැ ගිය මැනවැ..."

2. ජන ජීවිතය අඩාල වීම...

"හෙ හැම ආරණ්‍යයෙහි හසර නැති කෙළෙ. දර පලා සඳහා වල් යන්නහු නැති. රැ ගමට වැදූ පයින් පැහැර දොර ගලවා-පියා එහි හොතුවත් මරා-පියා 'එකෙකැ දෙකෙකැ' යි ගැණැගෙන-යෙයි."

"ගම්වැස්සො ගම් පියා ගොස් නියම්ගම් වන්නා. නියම්ගම්වැස්සො ගොස් නුවර වන්නු. තුන් යොජනක් තත්හි මිනිස්සු ගෙ පියා දරුවන් අතැ ගෙන ගොස් සැවැත් නුවර වටා කඳවුරු බැඳූ රාජාභිගණයෙහි රැස් වැ"

3. අහිංසක දරුණු මිනීමරුවෙකු වීමට හේතු...

"අහිංසක මාණවකයා ආ තැන් පටන් ගෙනැ ඇපි නො පෙනෙමිහ. උහු කෙසෙ බිඳුවමිහ!"

"ආචාර්යයා අමුව හා සසඟ ඇත්තෙ යැ යි බිඳූ-පියමිහ..."

"පුතැ මිනිස් දහසක් මැරුව මැනවැ. එ සෙ වන්නා ශිල්පයට උපචාර කළා වේ."

4. අංගුලිමාලගේ අහිංසක චරිතය...

"හෙ ධර්මාන්තෙවාසික වැ ශිල්ප උගන්නි. වත්සපනැ, කී කී දැයක් වහා සපයයි. මන වචන නියායෙන් හැසිරෙයි, පෙම් වචන නියායෙන් බෙණෙයි."

" "පුතැ මිනිස් දහසක් මැරුව මැනවැ. එ සෙ වන්නා ශිල්පයට උපචාර කළා වේ" යි කී යැ. "ඇපි අත්තට හිංසා නොකරන කුලෙහි උපන්නමිහ. එ සෙ නොකොට හැක්කැ" යි කී යැ."

"ශිල්පයට උපචාර කොටැ දැළි කප්වා නහා පිළි පෙරළා මවුපියන් දක්මි' යි..."

5. අවස්ථා හා සිද්ධි නිරූපණය...

"ආචාර්යයා අඹුව හා සසඟ ඇත්තෙ යැ යි බිඳ-පියමිහ..."

"පුතැ මිනිස් දහසක් මැරුව මැනවැ, එ සෙ වන්නා ගිල්පයට උපවාර කළා වේ."

"මහණ, එ මඟට නො යා. එ මඟැ අඟුල්මල් නම් සොරෙකැ, දරුණු, ලෙහෙ මුඩු අත් ඇත්තෙ යැ..."

"සොර ක්ලාන්ත වී යැ. මියෙහි කෙළ සිදි ගියෙ. ගර්චයෙන් ස්වේද බස්සි..."

6. භාෂා භාවිතය...

▪ සංක්ෂිප්තව ඉදිරිපත් කිරීම.

"කොසොල් රජපුගෙ භර්ග නම් පුරෝහිතයා පිණිස මන්නාණි නම් බැමිණි ගබ් ගෙනැ රැ පුතකු ප්‍රසව කළා."

▪ දෙබස් හා සංවාදශීලී භාෂාව

" "දවස් ගිය සෙ සුවදැ?"

"දවස් ගිය සෙ නොසුව යැ රැ මා ගෙ මඟුල් අවි දිලිණ. රජයට හො..." "

" "කිමි ද දරුයෙනි?"

"මෙහි ඇසෙන දැයක් ඇති"

"කිමෙකැ හො?"

"අහිංසක මාණවකයා නොපට වරද්දයි ගන්නාමිහ." "

▪ කෙටි වැකි භාවිතය

"මහණ, එ මඟට නො යා. එ මඟැ අඟුල්මල් නම් සොරෙකැ, දරුණු, ලෙහෙ මුඩු අත් ඇත්තෙ යැ..."

▪ අනුප්‍රාස

" "ඔහු ඇතැණියෙන් නිරු කොටැ ගන්නෙ යැ" යි ඇතුන් දී යවී යැ

"අසැණියෙන් නිරු කොටැ ගන්නෙ යැ" යි අසුන් දී යවී යැ. "රඹුණියෙන් නිරු කොටැ ගන්නෙ යැ" යි රඹු දී යවී යැ."

- උපමා භාවිතය

“මහපොළොව නැඟී නැඟී බස්නා රළ සෙයින්”

“ඛබරායෙන් ගුළු දියක් සෙයින්”

- ‘ආ’ කාරය භාවිතය

“මහණ, එ මඟට නො යා. එ මඟ අඟුල්මල් නම් සොරෙකු, දරුණු,
ලෙහෙ මුඩු අත් ඇත්තෙ යැ..”

“පෙරවරු සුගත් මහපහුල් හඳු පෙරෙවැ නුවර වැඳු වළඳා වෙහෙර
ගොස් ඔව්හට සංග්‍රහ කටුටි වැ දෙවීරමින් නික්මැ..”

09. උග්ගසේන නම් සිටුපුත්තූගේ වස්තුව

- ✚ යුගය : දඹදෙණි යුගය
- ✚ රාජ්‍ය පාලකයා : දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජු
- ✚ උපුටා ගත් ග්‍රන්ථය : සද්ධර්ම රත්නාවලිය
- ✚ කාර්තෘ : ධර්මසේන හිමි
- ✚ අඩංගු කතා ගණන : 310
- ✚ සද්ධර්ම රත්නාවලියේ ගෞලිය : බණ කතා ඊතිය
- ✚ සද්ධර්ම රත්නාවලිය ලිවීමට පාදක වූ ග්‍රන්ථය : බුද්ධඝෝෂ හිමිගේ ධම්මපදට්ඨකථාව
- ✚ සමකාලීන නිර්මාණ : පූජාවලිය, කච්ඡිඵමිණ, සිදත් සඟරාව
- ✚ සමකාලීන පඬිවරු : මයුරපාද පිරිවෙන්පති බුද්ධපුත්‍ර හිමි, දෙවන පැරකුම්බා රජු
- ✚ සද්ධර්ම රත්නාවලිය යන්නෙහි අර්ථය : 'ධර්මය නමැති රුවන් ඇමිණූ මාලය'
- * සද්ධර්ම රත්නාවලියෙහි 256 වන කතාව 'උග්ගසේන සිටුපුත්තූගේ වස්තුව' නම් වෙයි.

1. ධර්මසේන හිමියන්ගේ කතා කීමේ කලාවෙහි විශේෂත්වය...

"තව ද උගනිතත් නිරවද්‍ය ශිල්පයක් මුත් සාවද්‍ය ශිල්පයෙන් ඵෙහලෞකික ප්‍රයෝජනයක් මුත් පාරලෞකික ප්‍රයෝජන නැති නිසාව..."

"පැසුණු ගොයම් මුල් වුවා සේ දුක් ගෙන උගත් ශිල්පය සිස් වී ය..."

" "මේ හැම මා අරභයා කිය වූ දෑ?"

"එසේ ය, අනික් කාට කියමි ද?" "

2. චරිත නිරූපණය...

▪ භාසය

" 'ලදොත් ජීවත් වෙමි. නො ලදොත් මියෙමි, සිතා..."

"ගැල් රඳවාලා හුන් තැන දී ගොන්ට තණ ගෙනවුත් ලති. කෙළි ලඵ පෑ ඇවිදි තැන ලත් දෙයක් යන එන තැනට අදිති."

▪ උපභාසය

"ම දුව විකුණන්නා නැත. රන් හැර ගෙන නො දෙමි."

" "ගැල් රකින්නවුගේ පුත" "බර උසුලන්නවුගේ පුත," "කුමකුත් නොදන්නවුගේ පුතැ" යි කිය කියා නළුවයි."

▪ අනුකම්පාව

"තොප නිසා විද්දත් වුවා මදිත් නපුරැත් ඇසුව මනා ද?..."

"මෙ තුවරට මා ආදියෙන් පානා කෙළි බලන්නෝ නැත."

5. උග්ගසේන සිටුපුත්‍රයා අභියෝග ජයගත් පුද්ගලයෙක් බව...

" 'ලදොන් ජීවත් වෙමි. නො ලදොන් මියෙමි.' "

" 'මෙ තනට සත් වන දවස් මම ශිල්ප දක්වමි.' උග්ගසේන සිටුපුත්‍ර නුවරට කියා යවුහ."

"සත් වන දවස් බොහෝ දෙනෙක් රැස් ව මැසි මත්තේ මැසි ගත්හ. උග්ගසේන සිටුපුත්‍ර හු ද සැට රියන් හුණදණ්ඩක් බිම හිඳවාලා හුණදඩු අගට නැංගෝය."

6. භාෂා භාවිතය...

▪ සරල බස් වහර

" 'ලදොන් ජීවත් වෙමි. නො ලදොන් මියෙමි.' "

" "ගල් රකින්නවුගේ පුත" "බර උසුලන්නවුගේ පුත," "කුමකුත් නොදන්නවුගේ පුතැ" යි කිය කියා නළවයි."

▪ උපමා භාවිතය

"සත් විටක් පෙන්නක් මෙන් සිසැරි..."

"පැසුණු ගොයම් මුල් වුවා සේ දුක් ගෙන..."

"සැටවස් ගිය මහ තෙර කෙනකුත් වහන්සේ මෙන් ආකල්ප..."

▪ සංවාදශීලී භාෂාව

" "මේ හැම මා අරභයා කිය වූ දැ?"

"එසේ ය, අනික් කාට කියමි ද?" "

▪ කෙටිවැකි භාවිතය

" 'ලදොන් ජීවත් වෙමි. නො ලදොන් මියෙමි.' "

"ම දුව විකුණන්නා නැත. රන් හැර ගෙන නො දෙමි."

▪ අනුප්‍රාස

"නිරවද්‍ය ශිල්පයක් මුත් සාවද්‍ය ශිල්පයෙන් ඵෙහලෞකික ප්‍රයෝජනයක් මුත් පාරලෞකික ප්‍රයෝජන නැති නියාව..."

"බොහෝ දෙනත් මැසි මත්තෙහි මැසි ගස්වා ගෙන කෙළි බලති."

10. කැරගලය වැජඹෙයි මේ ලෙසින් සිට...

✚ අයත් සන්දේශය	: හංස සන්දේශය
✚ යුගය	: කෝට්ටේ යුගය
✚ රචකයා(යවන්නා, කාරක)	: විදාගම මෛත්‍රේය හිමි
✚ දූතයා(භාරක)	: හංසයා
✚ ලබන්නා(ප්‍රතිග්‍රාහකයා)	: කැරගල වනරතන හිමි
✚ රජු	: සවන පරාක්‍රමබාහු
✚ නිමිත්ත	: කැරගල වනරතන හිමියන් ලවා සමන්, විභීෂණ, උපුල්වන් හා කදකුමරු යන දෙව්වරුන්ට පිරිත් කියා පින් දී, එමගින් සිරි පැරකුම්බා රජුට කරුණාවෙන් සෙන සලසන ලෙස ඉල්ලීමයි.
✚ ගමන් මාර්ගය	: කෝට්ටේ සිට කැරගල පද්මාවතී විහාරය දක්වා
✚ මෙම යුගයේදී රචනා වූ වෙනත් සන්දේශ	: සැලලිහිණි, ගිරා, කෝකිල, පරෙවි
✚ රචකයාගේ වෙනත් ග්‍රන්ථ	: බුදු ගුණ අලංකාරය, ලෝවැඩ සඟරාව, දහම් ගැට මාලාව, එළු අත්තනගල වංශය, කවි ලකුණු මිණිමල
✚ කැරගල ගමෙහි පිහිටි විහාරය	: කැරගල පද්මාවතී පිරිවෙන් විහාරය
✚ රසවාහිනියෙහි සඳහන් කැරගල ගමෙහි නාමය	: වත්ථුලපබ්බත

1. සැප සම්පතින් පිරුණු ඉපැරණි ගමකි...

සා ර පලය අඹ දඹ රඹ ද වල්	පිට
මී ර ජලය ඇළ දොළ කළ පිටින්	බට
තැ ර ලොලය වඩවන දුටු දනන්	හට
කැ ර ගලය වැජඹෙයි මේ ලෙසින්	සිට

කුළින් කුළම සිහිල්'ඹ වැහෙන	කඳුරය
දොළින් දොළම කල් යල් කරන	කුඹුරය
පළින් පළම තල් පොල් ගෙවතු	මැදුරය
තළින් තළම පුල් පියුමු'පුල	පබෙරය

පැසෙයි නිබද සුවදැල් කෙත් වත්	අවට
ඇසෙයි ළමා වසුපැටියන් හඬ	දුරට
දිසෙයි වෙහෙර එහි සුර විමනක්	ලෙසට
රසෙයි අමා රසමය ඒ පියස	දුට

2. පත්සලක සුන්දරත්වය...

පැසෙයි නිබද සුවදැල් කෙත් වත්	අවට
ඇසෙයි ළමා වසුපැටියන් හඬ	දුරට
දිසෙයි වෙහෙර එහි සුර විමනක්	ලෙසට
රසෙයි අමා රසමය ඒ පියස	දුට

මිහ'ඹ මුව මඩල මෙන් දිලෙන හැම	විට
දුලබ ඉසුරු පිරි සැදි ඒ වෙහෙර	සිට
කිරඹ පොකුරු මී රස ලැබ බොන	ලෙසට
තරඹ මිතුර තගෙ නෙත සිත සතුටු	කොට

දුටු සත සිතට තුටු වන ලෙසට	නිතිසෙති
සතර'ත එකට සම කර බෙර ඇසක්	මෙති
පැහැපත සුදු නොහළ වැලි අතුළ මළ	තැනි
මිහිකත සදන'ලෙව් දුන් උර මඩල	වැනි

3. පරිසර වර්ණනාවල විචිත්‍රත්වය...

දිමුත් වෙහෙර වට විසිතුරු මල්	වතුය
එහිත් සුවද මල් නිති වෙයි මිණි	මුතුය
මහත් තුරු මියුරු පල ගෙන නැමි	අතුය
රැගත් සෙවණ නො හැරම සිටි පොල්	වතුය

නුදුරු වැසිහිලැ' ලී ය ගඟුලැ'	ලී ය
වට සැදි මල් වැ ලී ය සුදු	වැලී ය
පිපි වන සිට ම ලී ය වන	මලී ය
තුටු වන සිති වි ලී ය පුල්	විලී ය

පවන' ද පිපි	තු රේ ය නිර	තුරේ ය
කුසුමන් පෙනි	තු රේ ය මළ	තුරේ ය
අවට සුපිපි	සි රේ ය බිඟු	සරේ ය
සිත එවෙහෙර කෙ රේ ය ලොබ	කෙරේ ය	

4. චිත්ත රූප නිර්මාණය...

කුළින් කුළම සිහිලැ'ඹ වැහෙන	කදුරැය
දොළින් දොළම කල් යල් කරන	කුඹුරැය
පළින් පළම තල් පොල් ගෙවතු	මැදුරැය
තළින් තළම පුල් පියුමු'පුල	පඬෙරැය

පැසෙයි නිබඳ සුවදැල් කෙත් වත්	අවට
ඇසෙයි ලමා වසුපැටියන් හඬ	දුරට
දිසෙයි වෙහෙර එහි සුර විමනක්	ලෙසට
රසෙයි අමා රසමය ඒ පියස	දුට

දිමුත් වෙහෙර වට විසිතුරු මල්	වතුය
එහිත් සුවද මල් නිති වෙයි මිණි	මුතුය
මහත් තුරු මියුරු පල ගෙන නැමි	අතුය
රැගත් සෙවණ නො හැරම සිටි පොල්	වතුය

5. කාව්‍යාලංකාර...

▪ එළිසමය

සාර පලය අඹ දඹ රඹ ද වල්	සිට
මී ර ජලය ඇළ දොළ කළ පිටින්	බට
තැර ලොලය වඩවන දුටු දනන්	හට
කැර ගලය වැජඹෙයි මේ ලෙසින්	සිට

කුළින් කුළම සිහිල'ඹ වැහෙන	කළුරය
දොළින් දොළම කල් යල් කරන	කුඹුරය
පළින් පළම තල් පොල් ගෙවතු	මැදුරය
තළින් තළම පුල් පියුමු'පුල	පඬේරය

පැසෙයි නිබද සුවදැල් කෙත් වත්	අවට
ඇසෙයි ළමා වසුපටියන් හඬ	දුරට
දිසෙයි වෙහෙර එහි සුර විමනක්	ලෙසට
රසෙයි අමා රසමය ඒ පියස	දුට

▪ අනුප්‍රාස

කුළින් කුළම සිහිල'ඹ වැහෙන	කළුරය
දොළින් දොළම කල් යල් කරන	කුඹුරය
පළින් පළම තල් පොල් ගෙවතු	මැදුරය
තළින් තළම පුල් පියුමු'පුල	පඬේරය

නුදුරු වැ සිහිලැ ලී ය ගඟලැ	ලී ය
වට සැදි මල් වැ ලී ය සුදු	වැලී ය
පිපි වන සිට ම ලී ය වන	මලී ය
තුටු වන සිති වි ලී ය පුල්	විලී ය

පවන් ද පිපි	තු රේ ය නිර	තුරේ ය
කුසුමන් පෙනි	තු රේ ය මළ	තුරේ ය
අවට සුපිපි	සි රේ ය බිඟු	සරේ ය
සිත එවෙහෙර	කෙ රේ ය ලොබ	කෙරේ ය

▪ ස්වභාවෝක්ති

සාර පලය අඹ දඹ රඹ ද වල්	සිට
මී ර ජලය ඇළ දොළ කළ පිටින්	බට
නැර ලොලය වඩවන දුටු දනන්	හට
කැර ගලය වැජඹෙයි මේ ලෙසින්	සිට

කුළින් කුළම සිහිල'ඹ වැහෙන	කළුරය
දොළින් දොළම කල් යල් කරන	කුඹුරය
පළින් පළම තල් පොල් ගෙවතු	මැදුරය
තළින් තළම පුල් පියුමු'පුල	පඬුරය

පැසෙයි නිබඳ සුවඳැල් කෙත් වත්	අවට
ඇසෙයි ළමා වසුපැටියන් හඬ	දුරට
දිසෙයි වෙහෙර එහි සුර විමනක්	ලෙසට
රසෙයි අමා රසමය ඒ පියස	දුට

11. මග විසිතුරු

- ✚ දූතයා : සැළලිහිණියා
- ✚ රචකයා : තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල හිමි
- ✚ යුගය : කෝට්ටේ යුගය
- ✚ රජු : සවන පරාක්‍රමබාහු
- ✚ අරමුණ : සවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ කනිටු දියණිය වන ලෝකනාථා දේවියට පුතෙකු ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලමින් කැලණියේ විභීෂණ දෙවියන්ට ආයාචනා කිරීම.
- ✚ සැළලිහිණියෙහි පද්‍ය සංඛ්‍යාව : 108
- ✚ රචකයාගේ වෙනත් කෘති : පරෙවි සන්දේශය, කාව්‍යශේඛරය පංචිකා ප්‍රදීපය, බුද්ධිජ්‍යෙෂ්ඨාදිය
- ✚ සංදේශ කාව්‍ය ඉතිහාසයෙහි පළමු වරට සන්දේශයක් රචනා කළේ : භාරතයේ විසූ මහා කවි කාලිදාසයන්
- ✚ සිංහල සාහිත්‍ය වංශයෙහි පැරණිතම සංදේශය : ගම්පොළ යුගයේ රචිත මයුර සන්දේශය
- ✚ සිංහල සාහිත්‍යයේ ස්වර්ණමය යුගය : කෝට්ටේ යුගය
- ✚ සමකාලීන කතුවරු සහ නිර්මාණ
- * විදාගම මෛත්‍රී හිමි : බුදුගුණ අලංකාරය, ලෝවැඩ සඟරාව, හංස සන්දේශය
- * වැත්තැවේ හිමි : ගුත්තිලය

1. ස්වභාව සෞන්දර්ය...

අග	පිපි මල් මලිගිය ලිය	කැලේයා
වග	බැඳූ හෙන රජ හස පුල්	විලේයා
ලග	තුරු මල් ගිලිහුණු	රොනවු'ලේයා
මග	බැස යව පළ හෙළ වැලි	තෙලේයා

ම ග නි ල මි න්	සිටි නා දොඹ නී	පියල
පි ය ස ල මි න්	මලගෙහි කෙළු	රොනින'වල
න තු ඩ ල මි න්	බිඳූ විලිකුන් මියුරු	පල
ඉ සි මු ල මි න්	යෙහි සැළ! දඹ	පඳුරුවල

රි වි තැ වු ලේ	පිපි කමලේ විල්	ගැවසි
ම ත කො වු ලේ	තුරු වදලේ හඬන	නිසි
ව න සැ වු ලේ	මග අසලේ පොර	සැලසි
ගු රු බැ වු ලේ	යව අවුලේ නොවී	කිසි

ව න සි රි	පියුම් රා බඳ රන'බරණ	යුරු
ව ට පි රි	සුපුල් දුනුකේ මල්	මුරුත'තුරු
බි භූ පි රි	වැරු ඔලු'පුලු'ඹලවල	තඹුරු
හි ම ස රි	සිහිල් දිය හෙබ දැක යන්	මිතුරු

2. සමාජ ආර්ථික තොරතුරු...

ස න් න න්	සිහින් ගෙදි සෙවණලු වැලි	තෙලෙන
තැ න් තැ න්	වල ම සැනපි සියුමැලි	බැවින
ර න් ව න්	කරල් ගෙනැ එන ගිරවුන්	අනින
ය න් ම න්	තොසින් මග තොරතුරු නියම	දැන

ම ල් ද මි	සුවද දුම් දුන් සොඳ	වරලසිනි
ක ල් ගි මි	නිවා සැනැහෙන සිහිලස	රසිනි
කො ල් ල මි	ගසින් නිල් ඉවුරු'නි	පොකුණ'සිනි
ව ල් අ මි	බලම දැක යා ගන්	සහනොසිනි

කස්තුරි නිලක සැදි නළලන	සුමටාන
පුල් මහනෙල් මල් දම් හිස	දවටාන
සලෙඑන් යතෙන නිති කැරු කෙළි	කවටාන
රිවි මුදුනන වන මැද වදු	සුමුටාන

3. දේශපාලන තොරතුරු..

නිල	තුරඟුට නැගෙමින් රිවි දෙව්	සිරින
දුල	කැරැ සේසත් මිණි බරණ	කිරිණින
බල	පිරි සෙන් සහ යාපා පවුන්	ගෙන
බල	සේනානායක සපු කුමරු	එන
අයි	රාවණ වුවත් නවතන රිසින්	එන
අයි	රා දහස් දිලි දුනු කොත් සිපත්	ගෙන
කයි	කාවලෙහි දැකූ සෙබළුන් රැක	සිටින
වයි	යා කරන් මල් තුරු ගත වන	හිසින

4. රචකයා දූතයාට මග පෙන්වන අයුරු..

ස න් න න්	සිහින් ගෙදි සෙවණලු වැලි	තෙලෙන
තැ න් තැ න්	වල ම සැනපි සියුමැලි	බැවින
ර න් ව න්	කරල් ගෙනැ එන ගිරවුන්	අනින
ය න් ම න්	තොසින් මග තොරතුරු නියම	දැන

අයි	රාවණ වුවත් නවතන රිසින්	එන
අයි	රා දහස් දිලි දුනු කොත් සිපත්	ගෙන
කයි	කාවලෙහි දැකූ සෙබළුන් රැක	සිටින
වයි	යා කරන් මල් තුරු ගත වන	හිසින

ම ල් ද මි	සුවද දුම් දුන් සොඳ	වරලසිනි
ක ල් ගි මි	නිවා සැනැහෙන සිහිලස	රසිනි
කො ල් ල මි	ගසින් නිල් ඉවුරැ'නි	පොකුණ'සිනි
ව ල් අ මි	බලම දැක යා ගත්	සහතොසිනි

ම ග නි ල මි න්	සිටි නා දොඹ නි	පියල
පි ය ස ල මි න්	මලගෙහි කෙළැ	රොනින'වල
න තු ඩ ල මි න්	බිඳැ විලිකුන් මියුරු	පල
ඉ සි මු ල මි න්	යෙහි සැළ! දඹ	පදුරුවල

ව න සි රි	පියුම් රා බඳ රන'බරණ	යුරු
ව ට පි රි	සුපුල් දුනුකේ මල්	මුරුත'තුරු
බි ඟු පි රි	වැරැ ඔලු'පුලැ'මුලවල	නමුරු
හි ම ස රි	සිහිල් දිය හෙබ දැක යන්	මිතුරු

5. භාෂාව...

▪ විත්ත රූප

ස ත් න ත්	සිහින් ගෙදි සෙවණලු වැලි	තෙලෙන
තැ ත් තැ ත්	වල ම සැනපි සියුමැලි	බැවින
ර ත් ව ත්	කරල් ගෙනැ එන ගිරවුන්	අතින
ය ත් ම ත්	තොසින් මග තොරතුරු නියම	දැන

අග	පිපි මල් මලිගිය ලිය	කැලේයා
වග	බැඳෑ හෙන රජ හස පුල්	විලේයා
ළඟ	තුරු මල් ගිලිහුණු	රොනවු'ලේයා
මඟ	බැස යව පළ හෙළ වැලි	තෙලේයා

රි වි තැ වු ලේ	පිපි කමලේ විල්	ගැවසි
ම ත කො වු ලේ	තුරු වදලේ හඬන	නිසි
ව න සැ වු ලේ	මඟ අසලේ පොර	සැලසි
ගු රු බැ වු ලේ	යව අවුලේ නොවී	කිසි

▪ අනුප්‍රාස

වල දින අදහසින් මෙන් සුර ගඟ	අඟන
නල බල සසල දළ රළ පෙළ නුබ	නැඟෙන
වෙල ලස ගැවැසි මුතු සක් පබළු	බබළන
බල මහ මුහුද එම සඳැ උතුරින්	පෙනෙන

ස ත් න ත්	සිහින් ගෙදි සෙවණලු වැලි	තෙලෙන
තැ ත් තැ ත්	වල ම සැනපි සියුමැලි	බැවින
ර ත් ව ත්	කරල් ගෙනැ එන ගිරවුන්	අතින
ය ත් ම ත්	තොසින් මග තොරතුරු නියම	දැන

ම ල් ද මි	සුවද දුම් දුන් සොඳ	වරලසිනි
ක ල් ගි මි	නිවා සැනැහෙන සිහිලස	රසිනි
කො ල් ල මි	ගසින් නිල් ඉවුරැ'ති	පොකුණ'සිනි
ව ල් අ මි	බලම දැක යා ගත්	සහනොසිනි

▪ සන්ධි භාවිතය

සු ර ර ද	සමන් සමගින් සුර'ගන එ	වර
පැ හැ න ද	මදාරා පරසතු මල්	පතර
කැර පු ද	වදින රැදි මුනි සිරි පා	තඹර
සකි ස ද	පෙතේ සමනොළ ගල නැගෙන	හිර

ග නේ මිණි බැබළි කිරණෙව්	සනපාය
ර නේ යට'ග සැවුලිදු දද	ගළපාය
අ නේ ලකර කළ පුර අප	තරපාය
පෙ නේ දකුණු මහසෙන් දෙව් රද	පාය

අග පිපි මල් මලිගිය ලිය	කැලේයා
වග බැඳැ හෙන රජ හස පුල්	විලේයා
ළඟ තුරු මල් ගිලිහුණු	රොනවු'ලේයා
මඟ බැස යව පළ හෙළ වැලි	තෙලේයා

ම ල් ද මි	සුවද දුම් දුන් සොඳ	වරලසිනි
ක ල් ගි මි	නිවා සැතැහෙන සිහිලස	රසිනි
කො ල් ල මි	ගසින් නිල් ඉවුරැ'නි	පොකුණ'සිනි
ව ල් අ මි	බලම දැක යා ගන්	සහනොසිනි

ම ඟ නි ල මි න්	සිටි නා දොඹ නි	පියල
පි ය ස ල මි න්	මලගෙහි කෙළැ	රොනින'වල
ත තු ඩ ල මි න්	බිඳැ විලිකුන් මියුරු	පල
ඉ සි ළු ල මි න්	යෙහි සැළ! දඹ	පදුරුවල

ව න සි රි	පියුම්රා බෙරන'බරණ	යුරු
ව ට පි රි	සුපුල් දුනුකේ මල්	මුරැන'තුරු
බි ඟු පි රි	වැරු ඔලු'පුලැ'ඹුලවල	තඹුරු
හි ම ස රි	සිහිල් දිය හෙබ දැක යන්	මිතුරු

▪ එළිසමය

* පාඩමේ සඳහන් සියළුම කවි යොදා ගත හැක.

12. කුරහන් ඉසිමුව කළුවර බලාලා

1. ජන කවිවල අව්‍යාජාත්මක බව...

මා කී දේ දෙසියනි බොරුවක් ම	නැති
බිම එළි වුණොත් කණු මදු බොහොම ලඟ	ඇති
ඇහැට වෙහෙස ඇත තුන් යමට නිදි	නැති
ගොබ කළු වෙමින් කුරහන් කිරි වැද	වැඩෙති

කටු ඇල්ලේ මගෙ හේනේ	කුරක්කන්
වැට අහුරා උරන්ගෙන්	වළක්කන්
කර ගන්නට බැරි උන් මහ	කුරක්කන්
උරනි නොකා පලයවී මගෙ	කුරක්කන්

කුරක්කන් තුනයි වැසුරුවේ	අමාරුවේ
කපන්ටත් බැරුව අතපය	රුදාවේ
අරින්ටත් බැරුව ලොවග ම	සිතාවේ
කපමු නැතෙ ඉපතැල්ලේ	සුඛාවේ

2. කුරහන් වගාවේ දී මුහුණ දෙන අභියෝග...

දුරුතු මහේ දී කැලයට	වැදීලා
මසක් පමණ කල් කැලවල්	කොටාලා
මැදින් දිනේ දී වල් ගිනි	නබාලා
කුරහන් ඉසිමුව කළුවර	බලාලා

එල්ල වෙන්ට කවි කර කීවෙමි	බොහොම
කොල්ල කන්ට එනි සිවුපාවෝ	බොහොම
ගොල්ල සමඟ එනි උරෝ	සැමදාම
නිල්ල අඹනි සන් දවසින්	බැලුවාම

හේනේ පැලේ මා විදිනා	සුරැක්කන්
උරෝ ඇවිත් වට පිට කරනි	සක්මන්
වැටටත් උඩින් උන් අල්ලන	මලක්කන්
අපොයි මගේ කිරි වදිනා	කුරක්කන්

3. භාෂාව...

▪ සංක්ෂිප්ත බව

මා කී දේ දෙසියනි බොරුවක් ම	නැති
බිම එළි වුණොත් කණු මදු බොහොම ලඟ	ඇති
ඇහැට වෙහෙස ඇත තුන් යමට නිදි	නැති
ගොබ කළු වෙමින් කුරහන් කිරී වැද	වැඩෙනි

එපෙනි දෙපෙනි මහ හේනේ	කුරක්කන්
මඟ යන්නෝ මට සරදම්	කරක්කන්
එපෙනි වෙන්ඩි කවුදැයි කළ	නරක්කන්
කපා ගනිමු එක පෙත්තේ	කුරක්කන්

▪ ධ්වනිතාර්ථවත් බව

මෙදා හේනෙ පැහිලා ඇති	කුරක්කන්
රත්වන් කරලේ බර වී ඇති	සුරක්කන්
උගරෝ නොකැවොත් හේනේ	කුරක්කන්
බඩගින්නට අවුසදයකි	කුරක්කන්

▪ සරලත්වය

- * පාඩමේ සඳහන් සියළුම කවි යොදා ගත හැක.

13. අපට වැසිකිළියක්

- ✚ රචකයා : කේ. ජයතිලක මහතා
- ✚ මූලික අධ්‍යාපනය : රදාවාන පිරිමි පාසල
- ✚ මුල්ම කෙටිකතා සංග්‍රහය : පුනරුත්පත්තිය සහ තවත් කෙටි කතා
- ✚ වෙනත් කෙටිකතා සංග්‍රහ : එකගෙයි අවුරුද්ද, වජිර පබ්බත, අතීරණය නොනිමි සිත්තම හා තවත් කෙටිකතා කටු සහ මල්
- ✚ නවකතා : පුවරාළ, පුවරාළගේ මරණය, රාජපක්ෂ වලච්ච, මතු සම්බන්ධයි, මායා මාලිගා, කාලෝ අයං තේ, චරිත තුනක්, පිනාමහ දෙලොවට නැති අය, පරාජිතයෝ
- ✚ රාජ්‍ය සම්මාන හිමි කරගත් නවකතා : පුවරාළ, මතු සම්බන්ධයි, චරිත තුනක්, පිනාමහ
- ✚ ළමා කෘති : ඉස්සරහ බලන්නෝ, කතන්දර පොත, පුංචි වලාකුළ සහ පුංචි පුතා, අමුතු කතා, ඉරුණු බළලා, ඩුං ඩුං ඩුඬුං ඩුං, වන සටන, රුවන් කුමාරි, අයිියයි නංගියි, ඔරලෝසුවා සහ ලස්සන ළමයි
- ✚ පිදුම් ලැබූ සම්මාන : 'සාහිත්‍ය රත්න' සම්මානය
- ✚ මෙම පාඨම උපුටා ගත් ග්‍රන්ථය : නොනිමි සිත්තම හා තවත් කෙටිකතා

1. වැසිකිළි භාවිතය පිළිබඳ ගම්මුත් තුළ තිබූ ආකල්පය...

“ ‘අතේ බුදු මහත්තයෝ, මෙහෙ මොන කක්කුසිද? ඔන්න ඔතනින් ඔය බැඳ්දට පාත් වෙන්න’ එහෙම කියල කියල...”

“මෙව්වර කල් නොතිබුණු කක්කුස්සියක් මොක ද මේ එක පාරටම ඔතූ වුණේ? කාගෙ හරි මගෝඩියක් වෙන්න ඇති. කාට තියෙන සල්ලිද ඔවා හදන්න?”

“ ‘උඹ ඔහොම කියනව. කොළඹ රටේ කක්කුස්සි තියෙන්නෙ කොහොමද දන්නව ද? මේ වගේ එපිටින් නෙමෙයි. ගේ ඇතුළෙමලු. උන් නාන්නෙන් ඒක ඇතුළෙම ඉඳගෙනලු නෙ.’ ” “ඔක් විතරක්! ගඳ ගහන්නෙ නැඳ්ද? ” “ ”

2. අවස්ථා හා සිද්ධි නිරූපණය...

“අක්කාත් මාත් අල්ලා ගෙන ගල කරකවමු. එව්ට කුරක්කන් ඇඹරී සුදු පාට වැස්සක් මෙන් ගල වටේට හැලී යයි. ලී කඳේ යටි පැත්තෙන්...”

“අක්කා ලිප ලඟ හිරමනා කොටය තබා වාඩි වී ඉඳියි. ලිප මත තැබූ කබලේ රොටියක් දුම් දමමින් කරවෙයි. උඩුපැත්ත කලින් කර කර අනිත් පැත්ත දැමූ රොටියේ...”

“ ‘අතේ බුදු මහත්තයෝ, මෙහෙ මොන කක්කුසිද? ඔන්න ඔතනින් ඔය බැඳ්දට පාත් වෙන්න’ එහෙම කියල කියල...”

“බාස් පළමුවෙන්ම රට අඹ ලැලිවලින් හතරැස් කොටුවක් තනාලී ය. ඉන් අනතුරුව කැට කළුගල්, වැලි හා සිමෙන්ති වතුරෙන් මිශ්‍ර කර, ඒ බදාමය යකඩ දැලක්...”

3. භාෂාව...

▪ උපමා

“කම්මලේ සිටින බල්ලාට යකඩ තලන හඬ මෙන් ඇයට ද මේවා ගණනක් නැත.”

“එව්ට කුරක්කන් ඇඹරී සුදු පාට වැස්සක් මෙන් ගල වටේට හැලී යයි.”

“වර්ෂාවක් වැස පායන්නාක් මෙන් කතාබහ ද කාලයක්...”

“මේ නිසා ගෙදරට පුංචි පැටියකු ඇති වූවාක් මෙන්, ගේ කිට්ටුව පුංචි වැසිකිළියක් නැතිණ.

▪ සාම්ප්‍රදායික යෙදුම්

"ඔහුගේ නොකෙරෙන වෙදකමට ඔහු කෝදුරුතෙල් හත් පටියක්
සොයන්නට පටන් ගත්"

"හරියටම හෙනහුරා පාන්වූයේ අප මේ අවවාදය ක්‍රියාවට පරිවර්තනය
කරමින් සිටිය දී ය.

▪ සංවාදශීලී භාෂාව

" "කවුද මේ ගෙදර ලොක්කා?"

"මම"

"මොකක්ද නම?"

"හේරත්."

"හේරත් කියන්නෙ මොන හේරත් ද? වාසගමක් නැද්ද?"

"තියෙනව. පටබැඳිගේ හේරත්." "

" "කෝ, කවුද හේරත් කියන්නෙ?"

"මම"

"කෝ, වැසිකිළිය හැදුවද?"

"තවම ඉවර නෑ"

"ඉවර නෑ කියන්නේ හදන්න පටන් ගත්තද?"

"ඒකට තමයි මේ ලෑල්ල දැමීමේ..." "

4. භාසය හා උපභාසය...

"මෙය ඒ තරම් පරෙස්සම් සහිත ගමනක් නොවන බව ඔහුට ඒත්තු යන්නට ඇත.
පය ලිස්සා ගිය හොත්, නැත්නම් සමබර නැති වුව හොත්..."

" 'අතේ බුදු මහත්තයෝ, මෙහෙ මොන කක්කුසිද? ඔන්න ඔතනින් ඔය බැද්දට පාත්
වෙන්න' එහෙම කියල කියල..."

"හැම දෙනාම ලෑලි දමන නිසා දැමීම මිසක වළක් ඔතැයි කියල මට නම්
කලපනාවක්වත් වුණේ නෑ."

14. දියමන්ති මාලය

- ✚ රචකයා : ප්‍රංශ ජාතික ගී ද මෝපසං
- ✚ රචකයාගේ වෙනත් කෘති : සංතෝෂය, ලණු කැල්ල,
ඉටි බෝලය
- ✚ රචනා කරන ලද නවකතා ගණන : 9
- ✚ කෙටිකතා ගණන : 300
- ✚ සිංහලයට පරිවර්තනය : කේ. ජී. කරුණානිලක මහතා
- ✚ පරිවර්තකයාගේ වෙනත් කෘති : උද්‍යාන සම්භාෂණය සහ වෙනත්
කෙටිකතා
බිංගෙයි සිරකරුවා සහ වෙනත්
කෙටිකතා
වැලි කතරක අතරමංව සහ
වෙනත් කෙටිකතා

1. සිහින ලෝකයක ජීවත් වූ මැටිල්ඩා පසුව සැබෑ ලෝකයේ ජීවත් වූ ආකාරය...

■ සිහින ලෝකය

"සුගත්ධවත් සුන්දර ආගාර ද සිතින් මවා ගත් ඇ ඒවා පිළිබඳ කල්පනාවෙන් මනෝලෝකයක ජීවත් වූවා ය."

"කල්පනා කළා බිත්තිවල එල්ලන ලද පෞරාණික මනුෂ්‍ය චරිතයන්ගෙන් හා දෙවි ලියන්ගෙන් සැදුණ..."

"තමා ඉපදී ඇත්තේ ඒවා සඳහා ම යැයි සිතූ ඇ, අත්‍යයන් වශී කර ගැනීමටත්, අත්‍යන් විසින් පාර්ථනා කරනු ලැබීමටත්, බෙහෙවින් ම ප්‍රියංකර..."

■ සැබෑ ලෝකය

"සේවිකාව අස් කර දමනු ලැබූ අතර, නිවෙස ද වෙනස් කරන ලද්දේ ය. ඔවුහු උඩු මහලක පියසි කොතකට නුදුරු කුඩා කාමරයක වාසයට පැමිණියහ."

"ඇ තෙල් සහිත හැළි වළන් ද වෙනත් මැටි බදුන් ද පිඟන් කෝප්ප හා දීසි පිරිසි ද තම රෝස පැහැති නිය ගෙවී යත් තුරු සේදුවා ය."

"සෑම තඹයක් ම ඉතිරි කර ගැනීමේ බලාපොරොත්තුවෙන් ඔවුන් සමඟ කේවල් කරමින් සණ්ඩු දබර කරමින් නින්දා අපහාස වින්දා ය."

2. බිරිඳට ආදරය ඇති ස්වාමියෙක් ලෙස ලොයිසල්ගේ චරිතය...

"හොඳ යි, මං ඔයාට දෙන්නම් පුත්තු භාරසියක්; ලස්සන ම අඳුමක් ගන්න උත්සාහ කර ලා බලන්න."

"ආපසු යෑමට සැරසෙත් දී ඔහු ගෙනවුත් තිබූ බිලැන්කේට්ටුව ඇයගේ කර වටා දමා පෙරවී ය."

"දැන් ඉතින් නැති වුණු මාලෙ වෙනුවට වෙනත් මාලයක් අපි අරන් දෙන්න බලන්න ඕනෙ"

3. චරිත නිරූපණය...

- ලොයිසල්

“ආ, හරි ඡෝක් සුප් එකක් නෙ! මෙව්වර රස ඇති වෙන කිසි ම ආහාරයක් නෑ!”

- මැටිල්ඩා

“ඉක්බිතිව ඒවා ළිහා තැබීමට සිත සාදා ගත නො හැකි වූ ඇ, පැකිළෙමින් වරින් වර, “වෙන ආහාරණ හේම මුකුත් නැද්ද අනේ?” යි මිතුරියගෙන් ප්‍රශ්න කළා ය.”

- ෆොරෙස්ටියර් නෝනා

“ “මට මේ එක්කෙනාව අළුතන්ත බෑ” යි ඇ ගොතගසමින් පැවසුවාය.”

4. අවස්ථා හා සිද්ධි නිරූපණය...

“ආ, හරි ඡෝක් සුප් එකක් නෙ! මෙව්වර රස ඇති වෙන කිසි ම ආහාරයක් නෑ!”

“ “ඔන්න ඔයාට බඩුවක් තියෙනවා,” යි ඔහු කී ය.”

“හොඳ යි, මං ඔයාට දෙන්නම් ප්‍රැක්කු හාරපියක්; ලස්සන ම අඳුමක් ගන්න උත්සාහ කර ලා බලන්න.”

15. දැනේ කරගැට සිඹ සනසන්නට...

- ✚ රචකයා : මහගම සේකර ගුරීන්
- ✚ වෘත්තිය : ගුරුවරයෙක්, ගුරු විද්‍යාල කථිකාවාසීවරයෙක්, ගුවන්විදුලි ශිල්පියෙක්, පුවත්පත් කලාවේදියෙක්
- ✚ කාව්‍ය කෘති : නොමියෙමි, සක්වාලිහිණි, ප්‍රබුද්ධ
- ✚ නාට්‍ය : කුණ්ඩලකේශී, සද්දන්න, හංස ගීතය
- ✚ නවකතා : තුංමංහංදිය, මනෝමන්දිර
- * තුංමංහංදිය ඔහු අතින් සිනමා කෘතියක් බවට පරිවර්තනය විය.
- ✚ ප්‍රබන්ධිත ගීත : රත්න දීප ජන්ම භූමි, පාළු අඳුරු නිල් අහස මමයි, ඇසේ මතු වන කදුළු බිඳු ගෙන
- ✚ නාට්‍ය ගීත : අන්න බලන් සඳ, ඇත කඳුකර හිමව් අරණේ
- ✚ සිංහල ගද්‍ය පද්‍ය නිර්මාණයන්හි රිද්ම ලක්ෂණ නම් පර්යේෂණ ග්‍රන්ථය සහ ප්‍රබුද්ධ ඇතුළු කෘති ගණනාවක්ම ප්‍රකාශයට පත් වූයේ ඔහු මිය යෑමෙන් අනතුරුව ය.
- ✚ උපුටා ගත් කෘතිය : ප්‍රබුද්ධ කාව්‍ය සංග්‍රහය
- * පසුව මහගම සේකරයන්ගේ නොපළ ගීත කෘතියෙහි ද ‘ප්‍රාර්ථනා’ නමින් එය පළ වී ඇත.
- ✚ සංගීතය : ඩබ්. ඩී. අමරදේවයන්
- ✚ ගායනය : විමලා අමරදේවයන්

1. ජාතිකාභිමානය...

දැනේ කරගැට සිඹ සනසන්නට
ලා ගොයමේ දළ පවත් සලයි
දහදිය මුතු ඇට මල් වරුසා වී
කරල් බරින් පිදී වැගිරෙයි

දහසක් වැව් බැඳි යෝධ මිනිස් කැල
යළි ඉපදී ඇති මවු දෙරණේ
සත් රුවනින් නව නිදහන් මතු වී
පුතුගෙ සිතාවෙනි ඔප වැටුණේ

දැසේ කඳුළුලී පිසදා බලනෙමි
හෙට හිරු එළියට වඩින දිනේ
ණය නැති බිය නැති නිවහල් යුගයක
පුංචි පුතා රජ කරනු පෙනේ

2. අතීත ශ්‍රී විභූතිය...

දහසක් වැව් බැඳි යෝධ මිනිස් කැල
යළි ඉපදී ඇති මවු දෙරණේ
සත් රුවනින් නව නිදහන් මතු වී
පුතුගෙ සිතාවෙනි ඔප වැටුණේ

දැසේ කඳුළුලී පිසදා බලනෙමි
හෙට හිරු එළියට වඩින දිනේ
ණය නැති බිය නැති නිවහල් යුගයක
පුංචි පුතා රජ කරනු පෙනේ

දෙදහස් පන්සිය වසරක් තිස්සේ
මා දුටු සිහිනය පුංචි පුතා
ඔබ හට ලෝකය ඉදි කර දී මිස
යා නොහැකි ය මට පුංචි පුතා

4. රචනා උපක්‍රම...

▪ ධ්වනිතාර්ථ

දහසක් වැව් බැඳි යෝධ මිනිස් කැල
යළි ඉපදී ඇති මවු දෙරණේ
සත් රුවනින් නව නිදහන් මතු වී
පුතුගෙ සිතාවෙනි ඔප වැටුණේ

▪ භාවාර්ථ

අඩ සඳ මෝරන මැදියම් අහසින්
බිලිඳු හදට කිරි දියර ගලයි
හෙට ඉදි වන නව ලෝකය දැක දැක
පුංචි පුතා හීනෙන් හීනැහෙයි

▪ රූපකාර්ථ

දැනේ කරගැට සිඹ සනසන්නට
ලා ගොයමේ දළ පවත් සලයි
දහදිය මුතු ඇට මල් වරුසා වී
කරල් බරින් පිදී වැගිරෙයි

▪ සංකේත

දැසේ කඳුළුලී පිසදා බලනෙම්
හෙට හිරු එළියට වඩින දිනේ
ණය නැති බිය නැති නිවහල් යුගයක
පුංචි පුතා රජ කරනු පෙනේ

16. වස්සානය

- ✚ රවකයා : රත්න ශ්‍රී විජේසිංහ ශූරීන්
- ✚ ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය : නාවල රජයේ පාසල, තෙල්ලඹුර දුටුගැමුණු විදුහල, තෙල්ලඹුර විද්‍යාකාන්ති විදුහල
- ✚ ද්විතීයික අධ්‍යාපනය : හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය, ගාල්ල රිච්මන්ඩ් විද්‍යාලය
- ✚ වෘත්තීය : ගුරුවරයෙක්, කලීකාලායීවරයෙක්, පුවත්පත් රවකයෙක්, ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර ලේකම්වරයෙක්, ගුරු උපදේශකවරයෙක්
- ✚ ප්‍රථම කාව්‍ය සංග්‍රහය : බිය නොවන් අයියණ්ඩි
- ✚ වෙනත් කාව්‍ය කෘති : වස්සානේ, සුබ උදෑසන, සල් ගහ යට, තරු ලකුණ, මධ්‍යම යාමය
- ✚ ගීත සංග්‍රහ : වංකගිරි අරණේ, සුදු නෙළුම, ගංගා ගීතය, ඉර බටු තරුව, නෙත නිලිපුල්, ආලකමන්දා
- ✚ ළමා කෘති : සැලලිහිණියෝ, රත්කිරිකට, රතු කිකිළි, සින්දු කියන උණ පඳුර
- ✚ ලිපි සංග්‍රහ : ලස්සනම අහස හා මතක සිතුවිලි, කටුගහයට, ලියවැල, අත් පසුර
- ✚ විමර්ශන කෘති : මහගම සේකර හා සමාජ යථාර්ථය
- ✚ ගීත : මගේ බිසව්නේ අසාපත්, කිරුළ මුතු ලිහි, චන්ද්‍ර මණ්ඩලේ සැනපුණ පුංචි සාවියේ, බිම්බරක් සෙනග ගැවසුණ, ලොච්ඡා මගෙ නංගියේ

* 'රත්න ශ්‍රී නවකවිශේ චන්ද්‍රාදය' කෘතිය ඔහුගේ නිර්මාණ දිවිය පිළිබඳ විවරණය කරන කෘතියකි.

✚ පිදුම් ලැබූ සම්මාන : රාජ්‍ය සම්මාන, "ජපන් බුන්කා" සම්මානය

✚ සම්මාන ලැබූ කෘති : සුබ උදෑසන, වංකගිරි අරණේ, සුදු නෙළුම,
නෙත නිලිපුල්, ආලකමන්දා,
සින්දු කියන උණ පඳුර

1. අප්පි වස්තු සප්පිකරණය...

ඔය දැල දොඩමලු ය, සුවඳ බැරුවා ඉන්ට
නිල් වතුර තුරුලු කර කෙසේ අතහැර යමි ද?
කෙකටියා පඳුර සුදු මල් පොකුර වඩාගෙන
සොදුර, නුඹ වාගේ ම හිනැහේය මා එක්ක

කුඹුක් අතු වතුර අතගගා නැමිලා දියට
දිය කෙළින හැටි පුංචි මාළුවෝ දුටුවා ද?
පුර පසේ සඳ එක්ක තරගයට මෝරන්ට
හුලංදා ඔය කිමි ද මල්වරව ඉල්මහට?

සෙනෙහය පිරි ගිය ඔබේ නයන නිල් පොකුණ
දිය නිලන වැසි සමේ රැලි නගා උතුරා ය
තඹර පෙනි අතර හෙල්මැලි රේණු වැසි වසින
ඔබේ සිතාවෙන් නිවේ හුණුව ගිය ලේ නහර

2. පරිසර වර්ණනාව...

ඔය දැල දොඩමලු ය, සුවඳ බැරුවා ඉන්ට
නිල් වතුර තුරුලු කර කෙසේ අතහැර යමි ද?
කෙකටියා පඳුර සුදු මල් පොකුර වඩාගෙන
සොදුර, නුඹ වාගේ ම හිනැහේය මා එක්ක

කුඹුක් අතු වතුර අතගගා නැමිලා දියට
දිය කෙළින හැටි පුංචි මාළුවෝ දුටුවා ද?
පුර පසේ සඳ එක්ක තරගයට මෝරන්ට
හුලංදා ඔය කිමි ද මල්වරව ඉල්මහට?

සෙනෙහය පිරි ගිය ඔබේ නයන නිල් පොකුණ
දිය නිලන වැසි සමේ රැලි නගා උතුරා ය
තඹර පෙනි අතර හෙල්මැලි රේණු වැසි වසින
ඔබේ සිතාවෙන් නිවේ හුණුව ගිය ලේ නහර

දෙවැට දිග කරදවැල් ආරක්කු යට සැඟව
නිල් කුරුලු බිලිදු නිදි, ඇහැරවන්නේ කුමට?
රැගෙන දෝතට පෙරා උණුහුමට හිරු එළිය
මිහිරි මව්කිරි වගේ පොවන්නෙමි නුඹලාට

රමණිය වන ගැබෙහි මොනරුන්ට පිල් වියන
සන්නාලියන් කොහොම ඇන්දා ද දේදුන්න?
වැහි වතුර ඉහිනවා නම් ඔවුන් විහිළවට
කුරුල්ලෝ ඉගිල්ලී වරෙන් නුඹ මා ළඟට

වැහි වලාකුළු රංචු කළ මුදුන්වල ලගින
දැන් ඒවි තැනි බිමට - සිතල සි මගෙ සිතට
වැසි සමේ රු ඇඳේ සිහිනයක් වී ඉන්න
ඔබ එන්න - ඉතින් මගෙ හෙට දවස මට දෙන්න

3. කාවේස්කි...

ඔය දැල දොඩමලු ය, සුවඳ බැරුවා ඉන්ට
නිල් වතුර තුරුලු කර කෙසේ අතහැර යමි ද?
කෙකටියා පදුර සුදු මල් පොකුර වඩාගෙන
සොදුර, නුඹ වාගේ ම හිනැහෙය් මා එක්ක

කුඹුක් අතු වතුර අතගගා නැමිලා දියට
දිය කෙළින හැටි පුංචි මාළුවෝ දුටුවා ද?
පුර පසේ සඳ එක්ක තරගයට මෝරන්ට
හුලංදා ඔය කිමි ද මල්වරව ඉල්මහට?

සෙතේහය පිරි ගිය ඔබේ නයන නිල් පොකුණ
දිය නිලන වැසි සමේ රුලි නගා උතුරා ය
තඹර පෙනි අතර හෙල්මැලි රේණු වැසි වසින
ඔබේ සිතාවෙන් නිවේ හුණුව ගිය ලේ නහර

දෙවැට දිග කරදවැල් ආරුක්කු යට සැඟව
නිල් කුරුලු බිලිදු නිදි, ඇහැරවන්නේ කුමට?
රැගෙන දෝතට පෙරා උණුහුමට හිරු එළිය
මිහිරි මව්කිරි වගේ පොවන්නෙමි නුඹලාට

ගිම්හානයේ ගිලන් වී කෘශව සුදුමැලිව
ඇදි ඇදි ඉකි ගැසු ගඟ නැවත පිරිපුන් ය
දුෂ්කර ය කියා හැර යා යුතු ද ජීවිතය?
කටු පොකුර සිප ගනිමි හෙට මලක් වනු පිණිස